

**SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI
OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ
W ŚWIERKLAŃCU
za 2022 rok**

Sporządziła:
Katarzyna Shuheber
Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerkłańcu

Nakło Śląskie, kwiecień 2023 r.

WPROWADZENIE.....	4
I. Ogólny zakres zadań i kadra Ośrodka Pomocy Społecznej.....	5
1.1. Ramy prawne działalności Ośrodka.....	5
1.2. Struktura organizacyjna.....	5
1.3. Kadra – zatrudnienie, podnoszenie kwalifikacji zawodowych.....	6
II. System Pomocy Społecznej.....	7
2.1. Kryteria uprawniające do korzystania z pomocy społecznej i obowiązujące procedury.....	7
2.2. Charakterystyka rodzin korzystających z pomocy.....	10
2.3. Funkcja i zadania pracowników socjalnych.....	12
2.4. Praca socjalna.....	13
2.5. Realizacja projektów.....	14
2.6. Realizacja Programów.....	14
2.6.1. „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2022.....	14
2.6.2. „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2022.....	15
2.7. Pomoc dla osób bezdomnych.....	16
2.8. Prace społecznie użyteczne.....	18
2.9. Działania OPS podejmowane podczas pandemii SARS-CoV-2.....	18
III. Analiza wypłaconych świadczeń pomocy społecznej.....	18
3.1. Zasiłki i pomoc w naturze.....	18
3.1.1. Zasiłek stały.....	19
3.1.2. Zasiłek okresowy.....	20
3.1.3. Zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy.....	21
3.1.4. Sprawienie pogrzebu.....	22
3.1.5. Schronienie.....	23
3.1.6. Zdarzenie losowe.....	23
3.1.7. Mieszkanie chronione.....	24
3.1.8. Pomoc rzeczowa – odzież.....	24
3.2. Potwierdzenia prawa do świadczeń zdrowotnych zgodnie z art. 54.....	24
3.3. Pomoc udzielana w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.....	25
3.4. Realizacja Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym.....	27
3.5. Pomoc materialna o charakterze socjalnym dla uczniów.....	28
3.5.1. Stypendium szkolne.....	28
3.5.2. Zasiłek szkolny.....	31
3.6. Dodatki mieszkaniowe.....	32
IV. Realizacja zadań w zakresie wspierania rodziny.....	32
4.1. Asystent rodziny.....	32
4.2. Wsparcie rodzin w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.....	35

V. System wsparcia osób niepełnosprawnych.....	37
5.1. Usługi opiekuńcze.....	38
5.2. Pobyt w Domach Pomocy Społecznej.....	38
5.3. Program osłonowy wsparcia osób niepełnosprawnych i ich rodzin w Gminie Świerklaniec na lata 2018-2025.....	40
VI. Świadczenia rodzinne.....	41
6.1. Zakres obowiązków podstawowych.....	41
6.2. Analiza wypłaconych świadczeń.....	44
6.2.1. Wnioski o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych realizowane na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych.....	44
6.2.2. Wnioski o jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub podczas porodu, realizowane na podstawie ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”.....	46
6.2.3. Wnioski wydanie zaświadczeń o dochodach do programu "czyste powietrze" realizowane na podstawie ustawy prawo ochrony środowiska.....	47
6.2.4. Wnioski o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego realizowane na podstawie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, tzw. 500+.....	47
6.2.5. Wnioski o ustalenie prawa do świadczenia "Dobry start" realizowane na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu "Dobry start".....	47
6.2.6. Wnioski o ustalenie prawa do dodatku osłonowego realizowane na podstawie ustawy o dodatku osłonowym.....	48
6.2.7. Wnioski o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego realizowane na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.....	48
VII. POMOC DLA OBYWATELI UKRAINY.....	49
7.1. Jednorazowe świadczenie 300 zł.....	49
7.2. Zakwaterowanie i wyżywienie.....	49
7.3. Posiłek.....	49
7.4. Pomoc dla uchodźców z Ukrainy przebywających na terenie Gminy.....	50
7.5. Dodatkowe działania podejmowane przez pracowników socjalnych w związku z konfliktem zbrojnym na terenie Ukrainy - rok 2022.....	50
VIII. Obsługa organizacyjna Ośrodka.....	51
8.1. Informatyzacja.....	52
8.2. Zamówienia publiczne.....	52
8.3. Inspektor Ochrony Danych (IOD).....	52
8.4. Współpraca z organizacjami, innymi instytucjami i podmiotami.....	53
IX. PODSUMOWANIE.....	55
9.1. Bilans potrzeb w zakresie pomocy społecznej na rok 2023.....	55

WPROWADZENIE

Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerkłańcu przedstawia sprawozdanie podsumowujące działania realizowane na przestrzeni 2022 roku. Dokument odzwierciedla stale rozbudowywaną ofertę wsparcia, rosnący potencjał kadry Ośrodka i otwartość do angażowania się w różnorodne inicjatywy na rzecz społeczności lokalnej.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerkłańcu pomaga dzieciom i rodzinom, osobom starszym, z niepełnosprawnościami, bezdomnym, chorym oraz innym, które przeżywają różne sytuacje kryzysowe. Formy i metody wsparcia dostosowywane są do indywidualnych potrzeb i sytuacji konkretnej osoby lub rodziny, a pracownicy Ośrodka dzielą się swoją wiedzą oraz doświadczeniem z potrzebującymi.

Zmieniająca się sytuacja demograficzna i wzrastająca populacja osób starszych powoduje systematyczny wzrost zapotrzebowania na opiekę sprawowaną w miejscu zamieszkania. Dlatego też w ostatnich latach usługi opiekuńcze oraz usługi realizowane w odniesieniu do osób niepełnosprawnych i starszych stały się kluczową formą pomocy Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerkłańcu. Podejmowane są różne działania na rzecz seniorów jak również osób niepełnosprawnych aby zapewnić im jak najlepszą jakość życia, dbając jednocześnie o ich opiekunów rodzinnych. Ośrodek Pomocy Społecznej systematycznie poszerza swoją działalność, podejmuje nowe inicjatywy poszukując skutecznych sposobów rozwiązywania problemów swoich klientów, prowadzi niestandardowe działania.

Rok 2022 był naznaczony sytuacją na Ukrainie i pojawiającą się potrzebą pomocy jej obywatelom. Agresja Rosji na Ukrainę spowodowała masową migrację ludności cywilnej do Polski, w tym również wiele osób znalazło schronienie w naszej Gminie. Kluczowe było udzielenie pomocy i schronienia osobom uciekającym, a w związku z napływem wielu osób pomoc społeczna wraz z mieszkańcami oraz władzami Gminy podjęła się wielu działań pomocowych o charakterze humanitarnym.

Ośrodek nieprzerwalnie realizował wszystkie zadania, mieszkańcy gminy Świerklaniec mieli zapewnione usługi opiekuńcze, wsparcie pracowników socjalnych, asystenta rodziny, asystenta osoby niepełnosprawnej czy w ramach opieki wytchnieniowej. Realizowane w terminie były wszystkie świadczenia z pomocy społecznej, świadczenia rodzinne, wychowawcze, z funduszu alimentacyjnego i inne zlecone.

Opisany w sprawozdaniu rocznym katalog zadań realizowanych w 2022 roku przez Ośrodek będzie w roku 2023 modyfikowany i aktualizowany. Ośrodek będzie realizował nowe programy, planuje ubiegać się o środki funduszy unijnych oraz będzie wdrażał innowacyjne rozwiązania. Część obecnie realizowanych przedsięwzięć będzie kontynuowana, niektóre w odpowiedzi na zdiagnozowane potrzeby ulegną modyfikacji i rozbudowie.

Wszystkie sporządzone w sprawozdaniu tabele oparte są na danych własnych Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerkłańcu.

W okresie sprawozdawczym plan finansowy Ośrodka wynosił ogółem 13 792 277,61 zł, a wykonanie to kwota 13 420 326,18 zł. Dane za lata poprzednie:

2020:	plan: 20 645 175,00 zł, wykonanie: 20 030 602,57 zł
2021:	plan: 20 814 065,45 zł, wykonanie: 20 104 887,10 zł

I. Ogólny zakres zadań i kadra Ośrodka Pomocy Społecznej

1.1. Ramy prawne działalności Ośrodka

Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerklańcu, funkcjonuje w strukturach gminy od 1990 r., udzielając mieszkańcom/klientom wsparcia (nie tylko finansowego), które umożliwia im samodzielną egzystencję, dając szansę na zaspokojenie podstawowych potrzeb, włączenie społeczne, skuteczną realizację ról społecznych, a także szansę na rozwój.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerklańcu świadczył pomoc na rzecz mieszkańców gminy, w szczególności w oparciu o następujące przepisy prawne:

- ustawy o świadczeniach rodzinnych;
- ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów;
- ustawy o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów;
- ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej;
- ustawa o systemie oświaty - pomoc materialna dla ucznia – stypendia szkolne;
- ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych;
- ustawy o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (tzw. 500+);
- ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”;
- rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu”;
- innych rozporządzeń wykonawczych.

Zadania w zakresie pomocy społecznej, rodzaje świadczeń, zasady i tryb ich udzielania oraz organizację pomocy społecznej określa ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej oraz akty wykonawcze do ww. ustawy. Pomoc społeczna, zgodnie z art. 15 Ustawy o pomocy społecznej polega w szczególności na:

- 1) przyznawaniu i wypłacaniu przewidzianych ustawą świadczeń;
- 2) pracy socjalnej;
- 3) prowadzeniu i rozwoju niezbędnej infrastruktury socjalnej;
- 4) analizie i ocenie zjawisk rodzących zapotrzebowanie na świadczenia z pomocy społecznej;
- 5) realizacji zadań wynikających z rozeznaczonych potrzeb społecznych;
- 6) rozwijaniu nowych form pomocy społecznej i samopomocy w ramach zidentyfikowanych potrzeb.

1.2. Struktura organizacyjna

Szczegółową strukturę organizacyjną Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerklańcu oraz podział zadań zawiera Regulamin Organizacyjny Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerklańcu. W skład struktury organizacyjnej Ośrodka wchodzi dział i samodzielne stanowiska pracy. Na dzień 31 grudnia 2022 roku wewnętrzny podział organizacyjny przedstawiał się następująco:

- 1) Kierownictwo Ośrodka:
  - a) Dyrektor
- 2) Działy Ośrodka:
  - a) Dział Pomocy Środowiskowej i Świadczeń (6 etatów);

- b) Dział Świadczeń Rodziny (4 etaty);
  - c) Dział Finansowo – Księgowy (3 etaty)
- 3) Samodzielne stanowisko pracy podległe bezpośrednio Dyrektorowi
- a) asystent rodziny (1/2 etatu);
  - b) pomoc administracyjna (1 etat);
  - c) pracownik gospodarczy (1/2 etatu).

1.3. Kadra – zatrudnienie, podnoszenie kwalifikacji zawodowych

Liczba zatrudnionych pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerklańcu według stanu na dzień 31.12.2022 r. wynosiła 17 osób, tj.: 16 etatów. (w przeliczeniu na pełen etat). Ilość zatrudnionych pracowników socjalnych reguluje art. 110 pkt 11 ustawy o pomocy społecznej.

Niezbędnym warunkiem prawidłowej realizacji zadań pomocy społecznej jest posiadanie dobrego zespołu pracowników wyposażonego w specjalistyczną wiedzę i doświadczenie. Ustawa o pomocy społecznej określa, kto może zostać pracownikiem socjalnym. Zgodnie z art. 116 ust. 1 może to być osoba, która posiada dyplom ukończenia kolegium pracowników służb społecznych lub ukończyła studia wyższe na kierunku praca socjalna, lub do dnia 31 grudnia 2013 r. ukończyła studia wyższe o specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego na jednym z kierunków: pedagogika, pedagogika specjalna, politologia, polityka społeczna, psychologia, socjologia lub nauki o rodzinie lub ukończyła studia podyplomowe z zakresu metodyki i metodologii pracy socjalnej w uczelni realizującej studia na kierunku praca socjalna lub w zakresie pracy socjalnej, po uprzednim ukończeniu studiów na jednym z w/w kierunków.

W ostatnich latach można obserwować stały wzrost liczby realizowanych przez pomoc społeczną zadań, co wiąże się z koniecznością stałego doskonalenia zawodowego, poszerzania posiadanej wiedzy i umiejętności. Rosnące wymagania w stosunku do pracowników socjalnych, jak i pracowników obsługi administracyjno – finansowej Ośrodka, owocują corocznym wzrostem poziomu wykształcenia kadry. Zdecydowana większość pracowników legitymuje się wykształceniem wyższym – 15 osób.

Pracownicy Ośrodka w 2022 r. uczestniczyli w różnego rodzaju kursach, szkoleniach oraz konferencjach organizacyjnych przez firmy zewnętrzne, podnosili swoje kwalifikacje także w ramach samokształcenia. Szkolenia organizowane były w większości on-line w formie webinarium z uwagi na pandemię wirusa COVID-19. Przeprowadzone szkolenia obejmowały swoim zakresem między innymi następujące tematy:

- Ustawa o pomocy społecznej – nowelizacja,
- Ustawa o zmianie niektórych ustaw związanych ze świadczeniami na rzecz rodziny,
- Bezpieczeństwo pracownika socjalnego,
- Dokumentacja w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej,
- Prawo pracy w OPS – zmiany w 2022 r. z uwzględnieniem zmian wynikających z Polskiego Ładu,
- Dodatki osłonowe (kryteria, wysokość dodatku, terminy wypłat) nowe obowiązki gmin od 1 stycznia 2022.

II. System Pomocy Społecznej

2.1. Kryteria uprawniające do korzystania z pomocy społecznej i obowiązujące procedury

Zgodnie z Art. 2. 1. Ustawy o pomocy społecznej pomoc społeczna jest instytucją polityki społecznej państwa, mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Jeśli stało się coś złego, jeśli osoba znajduje się w trudnej sytuacji, nie ma gdzie mieszkać czy za co żyć lub jest ofiarą przemocy albo ma kłopoty z dziećmi, może skorzystać ze wsparcia w ośrodku pomocy społecznej.

Skorzystać z pomocy społecznej mogą:

- o osoby z polskim obywatelstwem, które mieszkają i przebywają w Polsce,
- o cudzoziemcy, którzy mieszkają i przebywają w Polsce, a dzięki zezwoleniu mogą:
  - osiedlać się,
  - być rezydentem długoterminowym państw Unii Europejskiej (UE),
  - mieszkać przez określony czas:
    - jako uchodźca (z odpowiednim statusem),
    - w ramach ochrony uzupełniającej,
    - w ramach zgody na pobyt tolerowany,
- o obywatele państw członkowskich UE i Europejskiego Stowarzyszenia Wolnego Handlu (EFTA), którzy mieszkają i przebywają w Polsce, oraz ich rodziny, które mają tutaj prawo pobytu lub stałego pobytu.

Pomoc społeczną mogą dostać osoby i ich rodziny, których dotyczy:

- o ubóstwo,
- o sieroctwo,
- o bezdomność,
- o bezrobocie,
- o niepełnosprawność,
- o długa lub ciężka choroba,
- o przemoc w rodzinie,
- o handel ludźmi,
- o macierzyństwo lub wielodzietność,
- o bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, zwłaszcza w rodzinach niepełnych lub wielodzietnych,
- o trudności w integracji – jeśli jesteś cudzoziemcem i masz w Polsce status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy w związku z określoną sytuacją (art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach),
- o trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego,
- o alkoholizm lub narkomania,
- o zdarzenie losowe lub sytuacja kryzysowa, na przykład pożar, lokalna powódź, wypadek,
- o klęska żywiołowa lub ekologiczna.

Pomoc pieniężną można otrzymać jeśli strona kwalifikuje się dochodowo, i tak w 2022 r. kryterium dochodowe kształtowało się następująco:

- do 776 zł (to „kryterium dochodowe osoby samotnie gospodarującej”),
- do 600 zł (to „kryterium dochodowe na osobę w rodzinie”),

Jeśli osoba chce otrzymać pomoc, rozmawia z pracownikiem socjalnym o swojej trudnej sytuacji i w zależności od sytuacji dostaje wytyczne co do rodzaju dokumentów koniecznych do rozpatrzenia złożonego wniosku, np.:

- dokument potwierdzający tożsamość (dowód osobisty, paszport lub inny),
- dokumenty, które poświadczają dochody:
  - decyzję, na podstawie której dostaje:
    - rentę,
    - emeryturę,
    - świadczenie przedemerytalne,
    - zasiłek przedemerytalny,
    - emeryturę pomostową,
    - nauczycielskie świadczenie kompensacyjne,
    - uposażenie w stanie spoczynku,
    - rentę socjalną,
  - dowód, że dostaje świadczenie: ostatni odcinek renty, emerytury lub podobne dokumenty,
  - zaświadczenie lub oświadczenie o wysokości wynagrodzenia, które dostaje z tytułu:
    - zatrudnienia,
    - pracy na umowę zlecenia, umowę o dzieło lub umowę agencyjną,
  - dokumenty, które potwierdzają stopień niepełnosprawności, czyli orzeczenie o:
    - niepełnosprawności lub stopniu niepełnosprawności (orzeczenie zespołu do spraw orzekania o niepełnosprawności),
    - całkowitej niezdolności do pracy oraz samodzielnej egzystencji (orzeczenie lekarskie orzecznika ZUS),
    - całkowitej niezdolności do pracy (orzeczenie lekarskie orzecznika ZUS),
  - inne dokumenty (zależnie od sytuacji twojej i rodziny), które mogą mieć wpływ na prawo do świadczeń, na przykład:
    - zaświadczenie lub oświadczenie o okresie zatrudnienia (okresach, za które płacono składki na ubezpieczenie społeczne, oraz o okresach nieskładkowych),
    - decyzja o przyznaniu uprawnień kombatanckich, zaświadczenie o uprawnieniach kombatanckich lub legitymacja członka Korpusu Weteranów Walk o Niepodległość Rzeczypospolitej Polskiej,
    - zaświadczenie z urzędu gminy lub oświadczenie o wielkości gospodarstwa rolnego,
    - decyzja o:
      - uznaniu lub odmowie uznania za osobę bezrobotną,

- utracie statusu osoby bezrobotnej,
- przyznaniu lub odmowie przyznania (wznowieniu, wstrzymaniu, utracie, pozbawieniu):
  - prawa do zasiłku dla bezrobotnych,
  - świadczenia szkoleniowego,
  - stypendium,
  - dodatku aktywizacyjnego,
- oświadczenie o pozostawaniu w ewidencji bezrobotnych lub poszukujących pracy,
- dowód opłacenia składki na ubezpieczenie społeczne – jeśli prowadzi pozarolniczą działalność gospodarczą lub jesteś rolnikiem,
- decyzje organów przyznających świadczenia pieniężne,
- oświadczenie o stanie majątku,
- dokumenty, które określają status – jeśli osoba jest cudzoziemcem,
- inne dokumenty, niezbędne do rzetelnej analizy sytuacji klienta.

Wniosek o pomoc do ośrodka pomocy społecznej można złożyć osobiście, listownie lub drogą elektroniczną. O pomoc dla osoby może też wystąpić przedstawiciel ustawowy lub inna osoba, jeśli wnioskodawca się na to zgodzi. Ośrodek pomocy społecznej może przyznać pomoc z urzędu, o ile strona się na to zgodzi. Postępowanie rozpoczyna się, gdy pracownik przyjmuje wniosek lub gdy wniosek trafi do ośrodka pomocy społecznej, a kończy wydaniem pisemnej decyzji administracyjnej o przyznaniu lub odmowie przyznania świadczenia z pomocy społecznej.

Pracownik socjalny przeprowadza rodzinny wywiad środowiskowy w miejscu zamieszkania lub w miejscu stałego czy czasowego pobytu strony. Wywiad jest niezbędny – to podstawa do udzielenia pomocy. Jeżeli strona nie zgodzi się na wywiad – nie otrzyma świadczenia. Pracownik socjalny przeprowadza rodzinny wywiad środowiskowy w ciągu 14 dni roboczych od złożenia wniosku, a w szczególnie pilnych sprawach – w ciągu 2 dni. Pracownik socjalny odbiera od strony dokumentację: zaświadczenia lub oświadczenia o wysokości dochodu i ewentualnie inne dokumenty, ustala sytuację osób, które powinny pomóc (rodzice lub dzieci), wskazuje sposób pomocy, której one tobie mogą udzielić, ustala, czy strona ma uprawnienia do innych świadczeń z zabezpieczenia społecznego.

Wywiad pozwala ocenić sytuację życiową strony, pozwala ustalić jej przyczyny oraz problemy i potrzeby. W trakcie wywiadu pracownik socjalny pyta o sytuację strony oraz osób, które wspólnie z nią mieszkają i gospodarują, w tym o źródło dochodów, sytuację zawodową, stan zdrowia, sytuację rodzinną, stan majątku, jeśli stwierdzi przemoc w rodzinie – wypełnia formularz Niebieska Karta-A i dołącza go do wywiadu.

Pomoc pieniężną można otrzymać jeśli strona kwalifikuje się dochodowo tzn.

- dochód w rodzinie nie przekracza sumy kwot kryterium dochodowego na osobę w rodzinie (to „kryterium dochodowe rodziny”).

Pomoc pieniężna może być wypłacana jako:

- zasiłek stały,
- zasiłek okresowy,
- zasiłek celowy, na przykład na żywość, leki, opał, odzież,

- zasiłek specjalny celowy dla osób o dochodach wyższych niż przyjęte kryterium dochodowe, na przykład na leki,
- zasiłek i pożyczka na ekonomiczne usamodzielnienie,
- pomoc na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki,
- świadczenie pieniężne na utrzymanie i pokrycie wydatków związanych z nauką języka polskiego dla cudzoziemców, którzy mają status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy,
- wynagrodzenie dla opiekuna za opiekę, które przyznał sąd.

Dochód wylicza pracownik socjalny, który przeprowadził rodzinny wywiad środowiskowy. Aby ustalić, czy strona może dostać pomoc, pracownik socjalny bierze pod uwagę dochód strony i dochód innych członków jego gospodarstwa domowego. Do dochodu nie wliczamy, m.in.:

- świadczenia w naturze, na przykład wartości otrzymanych rzeczy: żywności, odzieży, leków,
- świadczenia, które dostaje jako bezrobotny za prace społecznie użyteczne (na podstawie przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy),
- dochodu z użytków rolnych do 1 hektara przeliczeniowego,
- świadczenia wychowawczego (ustawa o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci),
- dodatku wychowawczego (ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej).

Strona może utracić świadczenie jeśli nie będzie współdziałać, jako osoba bezrobotna bez powodu odmówi podjęcia pracy, będzie marnotrawić zasoby własne lub przyznane świadczenia. Ośrodek pomocy społecznej może nie przyznać pomocy, może ograniczyć ją lub całkowicie wstrzymać. Świadczenia pomocy społecznej są uznaniowe.

2.2. Charakterystyka rodzin korzystających z pomocy

Zgodnie z ustawą, świadczenia z pomocy społecznej są udzielane klientom na wniosek, wniosek przedstawiciela ustawowego danej osoby albo innej osoby, za zgodą osoby zainteresowanej lub jej przedstawiciela ustawowego. Pomoc społeczna może być udzielana również z urzędu.

Rodzaj i forma udzielanej pomocy uzależniona jest w szczególności od rodzaju i skali występujących w danej rodzinie problemów. Każdy przypadek rozpatrywany jest indywidualnie, a udzielanie pomocy następuje po wnikliwym zbadaniu i ocenie sytuacji przez pracownika socjalnego podczas przeprowadzania wywiadu środowiskowego oraz po zebraniu niezbędnych danych i informacji.

Liczba rodzin i osób objętych pomocą społeczną w latach 2020 – 2022

Wyszczególnienie	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Liczba rodzin	129	151	152
Liczba osób w rodzinach	257	288	353

Powody przyznania świadczeń z pomocy społecznej klientom Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerkłańcu w latach 2020 -2022 przedstawia poniższa tabela.

Powody korzystania z systemu pomocy społecznej w latach 2020 – 2022.

Powód korzystania z pomocy	Rok 2020		Rok 2021		Rok 2022	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Ubóstwo	56	90	50	85	39	71
Bezdomność	10	11	6	6	5	5
Potrzeba ochrony macierzyństwa	26	118	12	56	7	33
Bezrobocie	39	88	32	72	23	49
Niepełnosprawność	39	53	45	75	37	59
Długotrwała lub ciężka choroba	24	35	24	31	21	29
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych	16	55	11	43	9	32
Sytuacja kryzysowa	1	1	0	0	7	13
Kłęsa żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	3	3
Alkoholizm	16	20	17	20	13	16
Narkomania	1	1	3	3	1	1
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	3	6	2	5	1	2
Przemoc w rodzinie	1	5	2	4	1	1
Zdarzenie losowe	0	0	1	2	13	13

Powyżej zamieszczone zostały szczegółowe dane dotyczące liczby osób i rodzin w poszczególnych grupach. Wymienione w ustawie dysfunkcje, z powodu których przyznana była pomoc, mogły współwystępować ze sobą i z tego względu liczby osób i rodzin nie sumuje się.

Analiza danych za rok 2022 odnośnie dysfunkcji osób korzystających z pomocy społecznej wyznacza priorytety w pracy z poszczególnymi kategoriami osób: długotrwale lub ciężko chorymi, niepełnosprawnymi, bezrobotnymi. Podobnie jak w latach ubiegłych trudnością życiową klientów pomocy społecznej było ubóstwo.

Poza wyżej wymienionymi problemami istnieje szereg innych zdiagnozowanych dysfunkcji, które występują w mniejszym natężeniu jednak mają istotny wpływ na życie społeczne. Należą do nich

bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego, bezdomność czy potrzeba ochrony macierzyństwa.

Liczebność osób w gospodarstwach domowych objętych pomocą w 2022 roku.

WYSZCZEGÓLNIENIE	LICZBA RODZIN	LICZBA OSÓB W RODZINACH
	OGÓŁEM	
Rodziny Ogółem	152	353
o liczbie osób		
1	73	73
2	19	38
3	25	75
4	21	84
5	9	45
6 i więcej	5	38
w tym (z wiersza 1) rodziny z dziećmi ogółem	42	57
o liczbie dzieci		
1	11	29
2	19	63
3	9	41
4	0	0
5	2	14
6	0	0
7 i więcej	1	10
RODZINY NIEPEŁNE OGÓŁEM	16	47
o liczbie dzieci		
1	4	9
2	10	30
3	2	8
4 i więcej	0	0
RODZINY EMERYTÓW I RENCISTÓW OGÓŁEM	14	38
o liczbie osób		
1	6	6
2	2	4
3	2	6
4 i więcej	4	22

2.3. Funkcja i zadania pracowników socjalnych

W celu realizacji zadań wynikających z ustawy o pomocy społecznej w Ośrodku Pomocy Społecznej w Świerklańcu zatrudniona była w 2022 r. wykwalifikowana kadra, w szczególności 6 pracowników socjalnych. Pracownicy socjalni zatrudnieni są w Dziale Pomocy Środowiskowej i Świadczeń. Podstawowym zadaniem pracownika socjalnego jest szczegółowe rozeznanie sytuacji

osoby i rodziny zwracającej się o pomoc oraz na podstawie wywiadu środowiskowego stworzenie kompleksowej diagnozy. Opracowana diagnoza jest punktem wyjściowym do skonstruowania długofalowego planu pracy z osobą/rodziną.

2.4. Praca socjalna

Jednym z głównych zadań gminy w zakresie pomocy społecznej jest wykonywanie pracy socjalnej, która dotyczy niemal każdej rodziny zgłaszającej się po pomoc do Ośrodka. Jest to jedna z najważniejszych i długoterminowych form pomocy, polegająca przede wszystkim na dotarciu do świadomości klienta, że pracownik socjalny chce i może mu pomóc, pod warunkiem, a klienta sam zaangażuje się w proces zmian. Pracownicy socjalni wspierają proces pozytywnych zmian życia indywidualnych osób oraz rodzin, którym służą w przypadkach nagłych sytuacji kryzysowych, jak i codziennych, osobistych problemów. Pracownik socjalny często pełni funkcję „pogotowia pomocowego”, będąc po części prawnikiem, pedagogiem, psychologiem, doradcą czy po prostu cierpliwym słuchaczem. Ponadto osoby wymagające pomocy kierowane są do specjalistów tj. prawnik, psycholog. Praca socjalna jest ukierunkowana na przywrócenie utraconej lub ograniczonej zdolności samodzielnego funkcjonowania osoby lub rodziny. Klienci uzyskiwali również pomoc pracowników socjalnych w kompletowaniu dokumentów w celu m. in. uzyskania zasiłku pielęgnacyjnego, dodatku mieszkaniowego, świadczeń rodzinnych czy ustalenia prawa do emerytury lub renty. Zgromadzenie niezbędnych dokumentów umożliwiło uzyskanie własnego lub dodatkowego dochodu.

Praca socjalna z rodzinami, w których występują problemy opiekuńczo – wychowawcze, nakierowana jest na zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno – bytowych rodzin, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, oraz na przeciwdziałanie umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej. Praca socjalna prowadzona wobec osób starszych i niepełnosprawnych ma na celu ułatwianie kontaktów z placówkami służby zdrowia, udzielanie pomocy w korzystaniu z różnych form rehabilitacji leczniczej i społecznej, a także inicjowanie kontaktów rodzinnych, w tym podejmowanie działań zmierzających do większego zaangażowania rodziny w sprawowanie opieki nad osobami wymagającymi pomocy. Obejmuje również uwrażliwianie społeczności lokalnych na potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych. Praca socjalna to również pomoc w uzyskaniu miejsca na turnusie rehabilitacyjnym lub w nabyciu odpowiedniego sprzętu rehabilitacyjnego.

W 2022 r. pracownicy socjalni przeprowadzili 105 rodzinnych wywiadów środowiskowych, rozeznając środowiska pod względem ich sytuacji rodzinnej, zawodowej, zdrowotnej, mieszkaniowej i materialnej, zawarli 15 kontraktów socjalnych.

PRACA SOCJALNA – ilości: w latach 2020-2022

2020	2021	2022
112	144	251

PRACA SOCJALNA – powody: w latach 2020-2022

Rodzaj pracy socjalnej	2020	2021	2022
Interwencja	2	4	2
Zgłoszenie	10	7	3
Wizyta	18	45	30
Inne formy pracy socjalnej	16	5	97
Reprezentowanie interesu podopiecznego (rodziny) w różnych instytucjach	1	25	2
Pośrednictwo, agencja	2	1	1
Poradnictwo specjalistyczne	0	0	6
Poradnictwo rodzinne	0	0	1
Poradnictwo inne	0	0	46
Porady indywidualne	6	16	49
Konsultacja	57	41	14

Liczba sporządzonych kontraktów socjalnych

2020	2021	2022
14	25	15

2.5. Realizacja projektów

Rozpoczęcie udziału w projekcie „Dziecko w Centrum - tworzenie lokalnych systemów ochrony dzieci przed krzywdzeniem” realizowanym przez Stowarzyszenie Moc Wsparcia w Sosnowcu.

Głównym celem projektu jest ochrona dzieci przed krzywdzeniem ze strony osób dorosłych oraz rówieśników poprzez zwiększenie kompetencji profesjonalistów pracujących z dziećmi, opracowanie standardu lokalnej Polityki Ochrony Dzieci oraz pilotażowe wdrożenie jej w 15 wybranych gminach z terenu województwa śląskiego. Chcemy, żeby Standard stał się dla samorządów uniwersalnym symbolem jakości ochrony dzieci przed krzywdzeniem. W związku z przystąpieniem Gminy Świerklaniec do udziału w powyższym projekcie, oddelegowany pracownik socjalny uzyskał kompetencje do pełnienia funkcji lokalnego lidera w zakresie wdrażania Standardu.

2.6. Realizacja Programów

2.6.1. „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” – edycja 2022

Celem Programu jest wprowadzenie usługi asystenta jako formy ogólnodostępnego wsparcia dla:

- dzieci do 16 roku życia z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniem: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji;
- osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności wydane na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 roku o rehabilitacji

zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych albo orzeczenie równoważne do wyżej wymienionego.

Osoby te będą miały możliwość skorzystania z pomocy asystenta m.in. przy wykonywaniu codziennych czynności, załatwieniu spraw urzędowych czy podejmowaniu aktywności społecznej.

Działania podejmowane w ramach programu mają na celu:

- poprawę funkcjonowania w życiu społecznym,
- ograniczenie skutków niepełnosprawności,
- stymulację do podejmowania wszelkiego rodzaju aktywności i umożliwienia realizowania prawa do niezależnego życia,
- przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność oraz wykluczeniu społecznemu osób niepełnosprawnych.

Program jest finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego.

Program realizowany był od kwietnia 2022 r. do grudnia 2022 r., to już kolejna, druga edycja Programu realizowana przez OPS;

- ilość osób objęta wsparciem w 2022 roku: 7 osób, w tym: 2 dzieci do 16 roku życia, z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji oraz 5 osób dorosłych, tj.: 1 osoba z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności, 4 osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności, w tym 2 osoby z niepełnosprawnościami sprzężonymi i trudnościami związanymi z mobilnością i komunikacją;

- zatrudniono 7 asystentów osobistych osób niepełnosprawnych, którzy pełnili usługi asystencji osobistej;

- wypracowano łącznie 1672 godziny, w tym: 274 godziny dla 2 dzieci oraz 1398 godzin dla osób dorosłych, z czego 1038 dla osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności, a 360 godzin dla osoby z umiarkowanym stopniem niepełnosprawności;

- całkowity koszt realizacji Programu wyniósł: 73.820.03 zł (siedemdziesiąt trzy tysiące osiemset dwadzieścia złotych 03/100), tj.:

*koszt realizacji usług asystencji osobistej wyniósł: 66.798.62 zł;

*koszt zakupu środków ochrony osobistej dla asystentów wyniósł: 173.96 zł;

*koszt zakupu biletów komunikacji publicznej/prywatnej jednorazowych lub miesięcznych oraz koszt dojazdu własnym/inym środkiem transportu, np. taksówką asystentów w związku z wyjazdami, które dotyczą realizacji usług oraz koszt zakupu biletów wstępu na wydarzenia kulturalne, rozrywkowe, sportowe lub społeczne itp. dla asystenta towarzyszącego uczestnikowi Programu wyniósł: 5.400 zł;

*koszt obsługi Programu wyniósł: 1.447.45 zł.

2.6.2. „Opieka wytchnieniowa” – edycja 2022

Celem Programu jest wsparcie społeczne osób niepełnosprawnych.

Ośrodek realizował Program w ramach pobytu dziennego w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej.

Program „Opieka wytchnieniowa” jest adresowany do osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności (lub orzeczeniem traktowanym na równi z orzeczeniem o znacznym stopniu niepełnosprawności) oraz dzieci z orzeczeniem o niepełnosprawności, których członkowie rodzin lub opiekunowie sprawujący bezpośrednią opiekę, wymagają wsparcia w postaci doraźnej, krótkotrwałej przerwy w sprawowaniu opieki oraz podniesienia swoich umiejętności i wiedzy w zakresie opieki nad tym osobami.

Program jest finansowany ze środków Funduszu Solidarnościowego.

Program realizowany był od sierpnia 2022 r. do grudnia 2022 r., to pierwsza edycja Programu realizowana przez OPS;

- ilość osób objęta wsparciem w 2022 roku: 4 osoby niepełnosprawne i 4 ich opiekunów, w tym: 2 dzieci do 16 roku życia, z orzeczeniem o niepełnosprawności łącznie ze wskazaniami: konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy innej osoby w związku ze znacznie ograniczoną możliwością samodzielnej egzystencji oraz konieczności stałego współudziału na co dzień opiekuna dziecka w procesie jego leczenia, rehabilitacji i edukacji i ich 2 opiekunów (2 matki) oraz 2 osoby dorosłe, tj.: 2 osoby ze znacznym stopniem niepełnosprawności, obie z niepełnosprawnościami sprzężonymi i ich 2 opiekunów (mąż i córka);

- zatrudniono 4 osoby, które pełniły usługi opieki wytchnieniowej;

- wypracowano łącznie 639 godzin, w tym: 287 godzin dla 2 dzieci oraz 352 godziny dla 2 osób dorosłych;

- całkowity koszt realizacji Programu wyniósł: 25.845.35 zł (dwadzieścia pięć tysięcy osiemset czterdzieści pięć złotych 35/100), tj.:

*koszt realizacji usług opieki wytchnieniowej wyniósł: 25.330.92 zł;

*koszt obsługi Programu wyniósł: 514.43 zł.

2.7. Pomoc dla osób bezdomnych

Jedną z przyczyn korzystania z pomocy społecznej jest bezdomność. Obok udzielania świadczeń, pomoc kierowana do osób bezdomnych obejmuje między innymi zabezpieczenie schronienia w placówkach przeznaczonych dla osób bezdomnych oraz współpracę z innymi podmiotami oraz inicjowanie akcji pomocowych adresowanych do osób bezdomnych.

Gmina zgodnie z art. 48 ustawy o pomocy społecznej ma obowiązek zapewnić schronienie, odzież i posiłek osobom tego pozbawionym. Koszty pobytu naszych mieszkańców w schroniskach i noclegowniach pokrywane są wyłącznie ze środków własnych gminy. W 2022 roku opłacano pobyt 4 osobom, na ten cel została przeznaczona kwota w wysokości 9783 zł Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej osoba przebywająca w schronisku jeżeli jej dochód nie przekracza kwoty kryterium dochodowego ponosi opłatę nie większą niż 30% dochodu osoby samotnie gospodarującej lub dochodu na osobę w rodzinie.

Ośrodek Pomocy Społecznej w 2022 r. udzielał schronienia osobom bezdomnym w Schronisku dla osób bezdomnych „Oaza” w Będzinie oraz w Schronisku dla Bezdomnych w Tarnowskich Górach, na podstawie zawartych umów i porozumień.

W dniu 29 września 2022 r. została podjęta uchwała Rady Gminy Świerklaniec nr LXVII/502/22 w sprawie ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w ośrodkach wsparcia.

Zgodnie z uchwałą osoby samotnie gospodarujące, których dochód:

- nie przekracza 100% kryterium dochodowego ponoszą odpłatność za pobyt w schronisku 30%,
- wynosi od 100% do 150% włącznie kryterium dochodowego ponoszą odpłatność w wysokości 50%
- wynosi od 150% do 200% włącznie kryterium dochodowego ponoszą odpłatność w wysokości 60%,
- wynosi od 200% do 250% włącznie kryterium dochodowego ponoszą odpłatność w wysokości 70%,
- powyżej 250% kryterium dochodowego ponoszą odpłatność w wysokości 100%.

Wpływy do budżetu gminy z tytułu ponoszonych opłat za pobyt w schronisku wyniosły 302,33 zł.

Koszty Gminy Świerklaniec związane z udzieleniem schronienia osobom tego pozbawionym w latach
2020-2022

2020	2021	2022
21 018 zł Ilość osób: 3	18 462 zł Ilość osób :3	9 783 zł Ilość osób: 4

Pracownicy socjalni zatrudnieni w tut. Ośrodku zawierają z osobami bezdomnymi kontrakty socjalne, które w zapisach uwzględniają sytuację osoby bezdomnej oraz zapewniają wsparcie osobie, która je podpisała. Działania spisane w kontraktach socjalnych mają na celu poprawę sytuacji zdrowotnej osoby bezdomnej, często uzyskanie stopnia niepełnosprawności, pomoc mieszkaniową, pomoc socjalną i finansową oraz aktywizację zawodową, we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy. Kontrakty socjalne w zależności od potrzeb zawierają tzw. karty monitoringu podejmowanych działań oraz ocenę okresową i końcową. Podczas ich realizacji istnieje także możliwość wprowadzania nowych ustaleń mających na celu dalszą pomoc osobom bezdomnym. Ich efektem jest pomoc i wsparcie osobom bezdomnym w dotarciu do lekarzy w tym również specjalistów, pomoc w aktywizacji społecznej i zawodowej oraz pomoc finansowa w postaci zasiłków celowych, okresowych lub stałych, które dla osób bezdomnych często stanowią jedyne źródło utrzymania.

Z doświadczeń pracowników OPS oraz z diagnozy środowiska wynika, że bezdomność występująca w naszej gminie to w głównej mierze tzw. bezdomność z wyboru, która jest przejawem patologii indywidualnej przez odrzucenie powszechnie respektowanych wzorów obyczajowych, co zbiega się z zaburzeniami psychicznymi, zdrowotnymi, w tym związanymi z uzależnieniami oraz brakiem oparcie i pomocy ze strony rodziny.

Pracownicy socjalni tut. Ośrodka w ramach współpracy z instytucją taką jak Policja, patrolują teren naszej gminy i podejmują wspólne działania interwencyjne w celu zabezpieczenia osób bezdomnych. Ponadto pracownicy socjalni sporządzają diagnozę osoby bezdomnej, a podczas przeprowadzania wywiadów środowiskowych zapisywane są potrzeby i oczekiwania konkretnych osób.

OPS w Świerklańcu koordynuje również cykliczne badanie osób bezdomnych w gminie Świerklaniec. Dzięki danym pozyskanym w tym badaniu mamy rozeznanie co do sytuacji liczbowej osób bezdomnych przebywających na terenie naszej gminy.

Zawierane są porozumienia z podmiotami, które mogą pomóc osobom bezdomnym, organizowane są spotkania z tymi służbami, mające na celu ustalenie działań na rzecz bezdomnych. Pracownicy socjalni rozwieszają ogłoszenia zawierające bazę teleadresową miejsc schronienia dla osób bezdomnych w siedzibie OPS oraz na stronie internetowej i Facebooku Ośrodka, a także w ogólnodostępnych miejscach w gminie, np.: tablicach ogłoszeń, w przychodniach czy w Urzędzie Gminy.

2.8. Prace społecznie użyteczne

Prace społecznie użyteczne to forma wsparcia skierowana do osób bezrobotnych bez prawa do zasiłku jednocześnie korzystających ze świadczeń pomocy społecznej albo uczestniczących w kontrakcie socjalnym, indywidualnym programie usamodzielnienia, lokalnym programie pomocy społecznej lub w indywidualnym programie zatrudnienia socjalnego. Prace te odbywają się bez nawiązania stosunku pracy ani umowy o pracę. Organizowane są one przez gminę w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej, organizacjach lub instytucjach statutowo zajmujących się pomocą charytatywną lub działalnością na rzecz społeczności lokalnej. Wykonywanie prac społecznie użytecznych odbywa się na podstawie porozumienia zawartego między starostą a gminą, na rzecz której prace społecznie użyteczne będą wykonywane. Starosta refunduje gminie ze środków Funduszu Pracy do 60% minimalnej kwoty świadczenia przysługującego bezrobotnemu. Świadczenie to może być w całości finansowane z budżetu gminy. OPS w roku 2022 na wspomniane prace skierował **5 osób**.

2.9. Działania OPS podejmowane podczas pandemii SARS-CoV-2

Pracownicy OPS w tym niebezpiecznym i trudnym dla wszystkich czasie, wykonywali swoje obowiązki zawodowe, pomimo wprowadzenia pewnych obostrzeń, wynikających z konieczności zachowania bezpieczeństwa pracowników. Wszystkie działy OPS nie przerywały funkcjonowały. Pracownicy w miarę zgłaszanych potrzeb docierali do osób samotnych, chorych, niepełnosprawnych, które nie były w stanie samodzielnie funkcjonować w określonych obszarach, a ich życie zależne było od pomocy osób drugih. Nikt nie został sam.

Dodatkowe działania realizowane przez pracowników w związku z ustawą o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych, w tym realizowanie zadań z pomocy społecznej z zachowaniem reżimu sanitarnego.

III. Analiza wypłaconych świadczeń pomocy społecznej

3.1. Zasiłki i pomoc w naturze

Świadczenia pomocy społecznej są zróżnicowane, niektóre z nich mają charakter obligatoryjny, a inne fakultatywny. Każdy rodzaj świadczenia ma ustawowo określone przesłanki będące podstawą ich przyznania. W 2022 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerklańcu zrealizował następujące świadczenia pieniężne i niepieniężne:

3.1.1. Zasiłek stały

Zasiłek stały jest świadczeniem pieniężnym Zgodnie z artykułem 37 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.) zasiłek stały przysługuje:

1. pełnoletniej osobie samotnie gospodarującej, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód jest niższy od kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej;*
2. pełnoletniej osobie pozostającej w rodzinie, niezdolnej do pracy z powodu wieku lub całkowicie niezdolnej do pracy, jeżeli jej dochód, jak również dochód na osobę w rodzinie są niższe od kryterium dochodowego na osobę w rodzinie.*

Zasiłek stały ustala się w wysokości:

- w przypadku osoby samotnie gospodarującej - różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym że kwota zasiłku od dnia 1 stycznia 2022 r. nie może być wyższa niż 719 zł miesięcznie;
- w przypadku osoby w rodzinie - różnicy między kryterium dochodowym na osobę w rodzinie a dochodem na osobę w rodzinie.

Kwota zasiłku stałego nie może być niższa niż 30 zł miesięcznie. W przypadku zbiegu uprawnień do zasiłku stałego i renty socjalnej, świadczenia pielęgnacyjnego, specjalnego zasiłku opiekuńczego, dodatku z tytułu samotnego wychowywania dziecka i utraty prawa do zasiłku dla bezrobotnych na skutek upływu ustawowego okresu jego pobierania lub zasiłku dla opiekuna, zasiłek stały nie przysługuje Osobę przebywającą w domu pomocy społecznej lub ubiegającą się o przyjęcie do niego uznaje się za osobę samotnie gospodarującą, jeżeli przed przyjęciem do domu pomocy społecznej lub rozpoczęciem oczekiwania na miejsce w takim domu była uprawniona do zasiłku stałego.

* - kryterium dochodowe dla osoby samotnie gospodarującej wynosi 776 zł

- kryterium dochodowe na osobę w rodzinie wynosi 600 zł.

Zasiłki stałe:

Rok	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2022	23	246	138 449	22	26
2021	26	231	109 721	25	33
2020	26	257	129 799	25	31

Za osoby pobierające zasiłek stały odprowadzana jest **składka na ubezpieczenie zdrowotne** w wysokości określonej przepisami o systemie ubezpieczeń społecznych. Warunkiem objęcia ubezpieczeniem i opłacania składek jest nie podleganie przez te osoby obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu.

Środki wydatkowane na składkę na ubezpieczenie zdrowotne przedstawiają się następująco:

- 2020: 11 095.00 zł (24 osoby, 234 składek);
- 2021: 9 179.00 zł (23 osoby, 225 składek);
- 2022: 11 702.00 zł (22 osoby, 239 składek).

3.1.2. Zasiłek okresowy

To świadczenie przysługujące w szczególności ze względu na długotrwałą chorobę, niepełnosprawność, bezrobocie, możliwość utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego. Przyznawany jest osobom i rodzinom, których dochód jest niższy od kryterium dochodowego. Zasiłek okresowy ustala się w przypadku osoby samotnie gospodarującej- do wysokości różnicy między kryterium dochodowym osoby samotnie gospodarującej a dochodem tej osoby, z tym że kwota zasiłku nie może być wyższa niż 418 zł miesięcznie; w przypadku rodziny- do wysokości różnicy między kryterium dochodowym rodziny a dochodem tej rodziny. Kwota zasiłku okresowego nie może być niższa niż 20 złotych miesięcznie.

Zasiłki okresowe w 2020 r.

Forma pomocy	Liczba osób, którym przyznano świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (w zł)	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki okresowe ogółem:	48	274	99 028	47	105
w tym przyznane z powodu:					
bezrobocia	35	219	83 848	34	73
długotrwałej choroby	4	8	2 628	4	6
niepełnosprawności	6	20	2288	6	13
możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego	0	0	0	0	0
innej przyczyny	8	27	10 264	8	21

Zasiłki okresowe w 2021 r.

Forma pomocy	Liczba osób, którym przyznano świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (w zł)	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
Zasiłki okresowe ogółem:	36	197	71 027	35	78
w tym przyznane z powodu:					
bezrobocia	26	158	57 957	25	53
długotrwałej choroby	3	3	864	3	5
niepełnosprawności	3	6	740	3	8
możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego	0	0	0	0	0
innej przyczyny	7	30	11 466	7	18

Zasiłki okresowe w 2022 r.

Forma pomocy	Liczba osób, którym przyznano świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń (w zł)	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
--------------	---	------------------	------------------------	---------------	-------------------------

	przyznano świadczenie				
Zasiłki okresowe ogółem:	19	37	15 541	19	50
w tym przyznane z powodu:					
bezrobocia	17	34	14 730	17	45
długotrwałej choroby	0	0	0	0	0
niepełnosprawności	1	1	35	1	4
możliwości utrzymania lub nabycia uprawnień do świadczeń z innych systemów zabezpieczenia społecznego	0	0	0	0	0
innej przyczyny	1	2	776	1	1

3.1.3. Zasiłek celowy i specjalny zasiłek celowy

Zgodnie z art. 39 ust. 1i 2 ustawy o pomocy społecznej zasiłek celowy to świadczenie dla osób i rodzin przyznawane na zaspokojenie niezbędnych potrzeb, w szczególności na pokrycie części lub całości kosztów zakupu żywności, leków i leczenia, opału, odzieży, przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu, a także kosztów pogrzebu. Ustawa nie określa wysokości zasiłku celowego. Kwota zasiłku ustalana jest z uwzględnieniem, z jednej strony sytuacji materialnej wnioskodawcy i celu na jaki zasiłek jest przyznany, z drugiej strony od możliwości finansowych ośrodka. Zasiłek celowy przysługuje:

1. osobie samotnie prowadzącej gospodarstwo domowe, której dochód jest niższy niż 776 zł miesięcznie,
2. rodzinie, której dochód w przeliczeniu na osobę jest niższy niż 600 zł miesięcznie.

Zgodnie z art. 41 ustawy o pomocy społecznej, w szczególnie uzasadnionych przypadkach osobie albo rodzinie o dochodach przekraczających kryterium dochodowe, może być również przyznany specjalny zasiłek celowy w wysokości nieprzekraczającej odpowiednio kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej lub rodziny, który nie podlega zwrotowi. Ocena jakie przypadki należy uznać za szczególnie uzasadnione jest przedmiotem uznania administracyjnego. Ocena ta winna być dokonana przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności sprawy. Ta przesłanka ma miejsce wówczas, gdy sytuacja życiowa osoby lub rodziny, ponad wszelką wątpliwość, bez konieczności wnikliwych zabiegów interpretacyjnych istniejącego stanu rzeczy, pozwala stwierdzić, jest nadzwyczaj drastyczna, dotkliwa w skutkach i głęboko ingerująca w plany życiowe, a wynika ze zdarzeń codziennych ani nawet do zdarzeń nadzwyczajnych. Należą do nich zdarzenia występujące zupełnie okazjonalnie wymagające wielu niefortunnych zbiegów okoliczności, wykraczające poza możliwości ludzkiej zapobiegliwości.

W niektórych przypadkach zasiłek celowy przyznawany jest niezależnie od wysokości dochodu:

- Osobom bezdomnym i innym osobom nie posiadającym dochodu oraz możliwości uzyskania świadczeń zdrowotnych zasiłek celowy może być przyznany na pokrycie części lub całości wydatków na te świadczenia.
- Zasiłek celowy może być przyznany również w formie biletu kredytowanego osobom, które w związku z załatwieniem ważnych spraw rodzinnych lub urzędowych muszą się udać do innej

miejsowości. Bilet kredytowany jest wystawiony na konkretny dzień i trasę przejazdu, ważny jest z dokumentem tożsamości.

- Zasilek celowy może być przyznany także w celu realizacji postanowień kontraktu socjalnego. Kontrakt socjalny to umowa zawarta pomiędzy pracownikiem socjalnym a osobą potrzebującą pomocy.

Decyzję o przyznaniu lub odmowie przyznania świadczenia z pomocy społecznej wnioskodawca otrzyma na piśmie. Wydaje ją ośrodek pomocy społecznej.

Liczba oraz kwoty dotyczące wydanych decyzji dla powyższych świadczeń

	2020 rok	2021 rok	2022 rok
Zasilek celowy	126 - 12 990,08	74 – 6 263,09	57 – 5 141,81
Zasilek celowy specjalny	20 – 6 200,00	8 – 3 600,00	4 – 2 820,00

3.1.4. Sprawienie pogrzebu

Zgodnie z art. 10 ustawy z dnia 31 stycznia 1959 r. o cmentarzach i chowaniu zmarłych, prawo pochowania zwłok ludzkich ma:

- najbliższa pozostała rodzina osoby zmarłej, a mianowicie:
  - pozostały małżonek(-ka);
  - krewni zstępni;
  - krewni wstępni;
  - krewni boczni do 4 stopnia pokrewieństwa;
  - powinowaci w linii prostej do 1 stopnia.
- właściwe organy wojskowe – w przypadku osób wojskowych zmarłych w czynnej służbie wojskowej,
- organy państwowe, instytucje i organizacje społeczne w przypadku pochowania zwłok osób zasłużonych wobec Państwa i społeczeństwa,
- każda osoba, która do tego dobrowolnie się zobowiąże.

Obowiązek pochowania zwłok niepochowanych przez wymienione podmioty albo nieprzekazanych do celów naukowych, spoczywa na gminie właściwej ze względu na miejsce zgonu, a w przypadku osób pozbawionych wolności, zmarłych w zakładach karnych lub aresztach śledczych – przez dany zakład karny lub areszt śledczy, z wyjątkiem zwłok osób, które uwolniły się z zakładu karnego lub aresztu śledczego oraz osób, które przebywały poza terenem zakładu karnego lub aresztu śledczego, w szczególności w trakcie korzystania z zezwolenia na czasowe opuszczenie tego zakładu lub aresztu bez dozoru lub asysty funkcjonariusza Służby Więziennej.

Jeśli obowiązek taki spada na gminę, zadanie to wykonuje Ośrodek Pomocy Społecznej, gdyż sprawienie pochówku jest właśnie zadaniem pomocy społecznej, wymienionym w katalogu świadczeń niepieniężnych (zgodnie z art. 36 pkt 2 lit. f ustawy o pomocy społecznej). Co do sposobu sprawienia pogrzebu przepisy ustawy są bardzo ograniczone. Jedyną regulacją w tym zakresie znajduje się w art. 44 ustawy o pomocy społecznej, zgodnie z którym sprawienie pogrzebu odbywa się w sposób ustalony przez gminę, zgodnie z wyznaniem zmarłego. W 2020 r. Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerkłańcu

sprawił pogrzeb jednej osobie, w 2021 r. dwóm osobom, zaś w 2022 r. Ośrodek nie realizował tego rodzaju świadczenia.

3.1.5. Schronienie

Gmina zgodnie z art. 48 ustawy o pomocy społecznej ma obowiązek zapewnić schronienie, odzież i posiłek osobom tego pozbawionym. Koszty pobytu naszych mieszkańców w schroniskach i noclegowniach pokrywane są wyłącznie ze środków własnych gminy. W 2022 roku opłacano pobyt 4 osobom, na ten cel została przeznaczona kwota w wysokości 9783 zł Zgodnie z ustawą o pomocy społecznej osoba przebywająca w schronisku jeżeli jej dochód nie przekracza kwoty kryterium dochodowego ponosi opłatę nie większą niż 30% dochodu osoby samotnie gospodarującej lub dochodu na osobę w rodzinie.

Ośrodek Pomocy Społecznej w 2022 r. udzielał schronienia osobom bezdomnym w Schronisku dla osób bezdomnych „Oaza” w Będzinie oraz w Schronisku dla Bezdomnych w Tarnowskich Górach, na podstawie zawartych umów i porozumień.

3.1.6. Zdarzenie losowe

Pomoc społeczna jest instytucją mającą na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężenie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Pomocą objęte mogą być jedynie osoby fizyczne Jednym z ustawowo zapisanych powodów udzielenia pomocy społecznej jest zdarzenie losowe i sytuacja kryzysowa- art. 40 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 ze zm.):

- - osobie albo rodzinie, która poniosła straty w wyniku zdarzenia losowego (np. pożaru) może być przyznany bezzwrotny zasiłek celowy, niezależnie od dochodu tej osoby/rodziny.
- - zasiłek ten przyznawany jest na zaspokojenie niezbędnych potrzeb bytowych, tj. zakup żywności, odzieży, obuwia, niezbędnych przedmiotów użytku domowego, drobnych remontów i napraw w mieszkaniu.
- - należy zaznaczyć, że zasiłek taki nie ma na celu wyrównania strat poniesionych przez osobę/rodzinę, ale jedynie ma zminimalizować te straty. Nie ma możliwości całkowitego i pełnego pokrycia wszystkich szkód wyrządzonych zdarzeniem losowym.

Przyznany zasiłek celowy w związku ze zdarzeniem losowym:

Rok	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2022	8	8	46 000	8	24
2021	1	1	2 000	1	2
2020	0	0	0	0	0

W roku 2022 w wyniku ulewnych deszczy w sołectwie Orzech 8 rodzin poniosło znaczące szkody w swoich gospodarstwach domowych. Ośrodek Pomocy Społecznej w trybie interwencyjnym pomógł poszkodowanym.

3.1.7. Mieszkanie chronione

Osobie, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie opuszczającej pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, zakład dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą, może być przyznany pobyt w mieszkaniu chronionym.

Mieszkanie chronione jest formą pomocy społecznej przygotowującą pod opieką specjalistów osoby tam przebywające do prowadzenia samodzielnego życia lub wspomagającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu.

W roku 2022 Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerklańcu otrzymał przekazaniem z zasobów mieszkaniowych Gminy Świerklaniec lokal w Nakle Śląskim z przeznaczeniem na mieszkanie chronione treningowe. Mieszkanie chronione treningowe przeznaczone jest dla osoby, która ze względu na trudną sytuację życiową potrzebuje wsparcia w funkcjonowaniu w codziennym życiu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonym przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności dla osoby znajdującej się w sytuacji interwencji kryzysowej. Mieszkanie chronione treningowe jest formą pomocy społecznej przygotowującą osobę tam przebywającą, przy wsparciu pracowników socjalnych i innych specjalistów, do prowadzenia samodzielnego życia, oraz wspomagającą tą osobę w codziennym funkcjonowaniu.

Uchwałą nr LXXII/528/22 Rady Gminy Świerklaniec z dnia 27 października 2022 ustalono zasady odpłatności za pobyt w mieszkaniu chronionym.

3.1.8. Pomoc rzeczowa - odzież

W roku 2022 uruchomiono w Ośrodku Pomocy Społecznej pomoc rzeczową w formie odzieży i obuwia dla osób potrzebujących. W związku z konfliktem zbrojnym w Ukrainie Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerklańcu organizował liczne zbiórki odzieży i obuwia wśród mieszkańców Świerklańca. Z uwagi na fakt, iż ilość zebranej odzieży i obuwia znacznie przewyższała potrzeby osób z Ukrainy, postanowiono rozdać rzeczy potrzebującym mieszkańcom Gminy Świerklaniec. Odzież i obuwie zostały zmagazynowane w siedzibie GZOPO w Nakle Śląskim w udostępnionym na ten cel pomieszczeniu. Pracownicy Ośrodka najpierw posegregowali rzeczy według rodzaju odzieży i rozmiaru. W siedzibie Ośrodka Pomocy Społecznej (korytarz na parterze budynku) ustawiono wieszak z odzieżą i obuwiem. Każdy, kto znalazł się w potrzebie mógł bez skrupowania skorzystać z udostępnionych butów i odzieży. Wieszak dostępny jest w godzinach pracy Ośrodka. Pomoc rzeczowa cieszy się dużą popularnością wśród potrzebujących, odzież jest systematycznie uzupełniana.

3.2. Potwierdzenia prawa do świadczeń zdrowotnych zgodnie z art. 54

Do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych na zasadach określonych w ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. (Dz. U. z 2022 r., poz. 2561) mają prawo, oprócz ubezpieczonych, inne osoby posiadające obywatelstwo polskie i posiadające miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej o ile spełniają kryterium dochodowe wynikające

z ustawy o pomocy społecznej. W tym przypadku potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej stanowi decyzja wójta gminy właściwej ze względu na miejsce zamieszkania świadczeniobiorcy.

Wydanie przedmiotowej decyzji poprzedza postępowanie analogiczne jak w przypadku przyznawania świadczeń z pomocy społecznej, a więc niezbędne jest przeprowadzenie rodzinnego wywiadu środowiskowego przez pracownika socjalnego. W wyniku tego wywiadu ustala się, czy dana osoba spełnia wymogi ustawowe i czy możliwe jest potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych.

Potwierdzenia prawa do świadczeń zdrowotnych zgodnie z art. 54

Rok	Ilość wniosków	Potwierdzenie prawa do ubezpieczenia	Odmowa	Umorzenie postępowania
2020 rok	20	15	5	0
2021 rok	18	7	9	2
2022 rok	14	8	2	4

3.3. Pomoc udzielana w ramach programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023

Prawo do posiłku na podstawie ustawy o pomocy społecznej ma osoba lub rodzina, jeżeli jest tego pozbawiona. Pomoc doraźna albo okresowa w postaci jednego gorącego posiłku dziennie przysługuje osobie, która własnym staraniem nie może go sobie zapewnić. Pomoc przyznana dzieciom i młodzieży w okresie nauki w szkole może być realizowana w formie zakupu posiłków.

Wieloletni rządowy program „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023 jest realizowany przez Gminę Świerklaniec na podstawie przyjętej uchwały nr III/29/19 Rady Gminy Świerklaniec z dnia 28 stycznia 2019 r. w sprawie określenia zasad zwrotu wydatków za świadczenia z pomocy społecznej w zakresie dożywiania w formie posiłku albo świadczenia rzeczowego w postaci produktów żywnościowych dla osób i rodzin objętych wieloletnim programem „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019–2023. Celem programu jest ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji oraz osób dorosłych, w szczególności samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub osób niepełnosprawnych. Pomoc w zakresie dożywiania może być przyznana, jeżeli dochód nie przekracza 150 % kryterium dochodowego określonego w ustawie o pomocy społecznej, tzn. 1164,00 zł w przypadku osoby samotnie gospodarującej oraz w przypadku rodziny kwoty 900,00 zł pomnożonej przez liczbę członków rodziny (np. dla 4-osobowej rodziny 4 x 900 zł = 3600,00zł).

W ramach Programu opracowane zostały 3 moduły:

1. Moduł dla dzieci i młodzieży.
2. Moduł dla osób dorosłych.
3. Moduł organizacji stołówek oraz miejsc spożywania posiłków w szkołach.

W ramach modułów 1 i 2 Program przewiduje udzielenie pomocy w jednej z trzech form:

- 1) posiłek
- 2) świadczenie pieniężne na zakup posiłku lub żywności
- 3) świadczenie rzeczowe w postaci artykułów żywnościowych

Dożywianie prowadzone było łącznie w 9 placówkach , w tym:

- ✓ 6 przedszkolach ,
- ✓ 3 szkołach.

Posiłek zapewniany jest w formie jednego gorącego posiłku w szkołach i przedszkolach.

Pomoc w formie dożywiania przyznawano na podstawie art. 7 ustawy o pomocy społecznej

Rzeczywista liczba osób objętych programem w latach 2020– 2022.

WYSZCZEGÓLNIENIE	2020	2021	2022
Rzeczywista liczba osób objęta programem ogółem ilość osób w rodzinie	111	70	33
Jeden ciepły posiłek	11	3	9
Zasiłek celowy	44	23	10
Świadczenie rzeczowe	13	9	0
Koszt programu ogółem	53402	30331	8140

Posiłek zapewniany jest w formie jednego gorącego posiłku w szkołach i przedszkolach. W przypadku braku możliwości zapewnienia posiłku lub gdy przyznanie pomocy w formie posiłku było nieuzasadnione ze względu na sytuację osobistą lub rodzinną Ośrodek Pomocy Społecznej przyznawał finansową pomoc w formie zasiłku celowego z przeznaczeniem na zakup posiłku.

Poniżej przedstawiono strukturę wydatków na realizację wieloletniego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023”.

Realizacja programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu” w 2020 r.

RODZAJ POMOCY	ROK 2020	
	Środki własne /w zł/	Dotacja rządowa /w zł/
Koszt Programu Ogółem	53402	
	23402	30000
Pomoc w formie posiłku	743	225
Pomoc w formie zasiłku celowego	15398	26905
Świadczenie rzeczowe	7261	2870

Realizacja programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023” w 2021 r.

RODZAJ POMOCY	ROK 2021	
	Środki własne /w zł/	Dotacja rządowa /w zł/
Koszt Programu Ogółem	30 331	
	20 000	10 331
Pomoc w formie posiłku	0	292
Pomoc w formie zasiłku celowego	16 200	5 970
Świadczenie rzeczowe	3 800	4 069

Realizacja programu wieloletniego „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023” w 2022 r.

RODZAJ POMOCY	ROK 2022	
	Środki własne /w zł/	Dotacja rządowa /w zł/
Koszt Programu Ogółem	8140	
	3 256	4 884
Pomoc w formie posiłku	942	1 908
Pomoc w formie zasiłku celowego	2 314	2 976
Świadczenie rzeczowe	0	0

3.4. Realizacja Programu Operacyjnego Pomoc Żywnościowa 2014-2020 współfinansowanego z Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym

Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerklańcu we współpracy z Bankiem Żywności w Częstochowie realizuje Program Operacyjny Pomocy Żywnościowej 2014-2020 (PO PŻ) – Podprogram na poszczególne lata, który jest krajowym programem operacyjnym współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Pomocy Najbardziej Potrzebującym. Celem tego Funduszu jest ograniczenie ubóstwa poprzez zwiększenie bezpieczeństwa żywnościowego osób najbardziej potrzebujących i realizację działań na rzecz włączenia społecznego. Realizowany jest on we wszystkich krajach Unii Europejskiej i współfinansowany w 85% ze środków UE.

Pomoc w ramach PO PŻ kierowana jest do osób i rodzin o niskich dochodach i udzielana jest w formie paczek żywnościowych lub posiłków. Osoby, których dochód nie przekracza 220 % kryterium dochodowego uprawniającego do skorzystania z pomocy społecznej, tj. 1707,20 zł dla osoby samotnie

gospodarującej, 1320 zł dla osoby w rodzinie mogą uzyskać skierowanie do otrzymania pomocy żywnościowej w Ośrodku Pomocy Społecznej w Świerklańcu.

W ramach Programu przewidziano działania towarzyszące w formie bezpłatnych warsztatów i szkoleń dotyczących m.in.: przygotowywania posiłków, zdrowego odżywiania, sprawnego zarządzania budżetem domowym, zapobiegania marnowaniu żywności.

Zestaw roczny artykułów spożywczych w Podprogramie 2020 obejmował artykuły spożywcze w łącznej wadze 11 316 tony, w 2021 obejmował artykuły spożywcze w łącznej wadze 15,272 tony, natomiast w 2022 już tylko o wadze 5,53 tony. W 2022 skorzystało z Programu osób (114 kobiet i 103 mężczyzn). Żywność wydano w miesiącach marzec, maj oraz wrzesień.

3.5. Pomoc materialna o charakterze socjalnym dla uczniów

3.5.1. Stypendium szkolne

Świadczenia pomocy materialnej dla uczniów o charakterze socjalnym zostały wprowadzone w celu zmniejszenia różnic w dostępie do edukacji oraz umożliwienia pokonywania barier dostępu do nauki uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej. Świadczenia te są niezależne od typu i rodzaju szkoły, do której uczeń uczęszcza, czy też od wyników w nauce - podstawowym kryterium przyznawania jest dochód na osobę w rodzinie. Dzielimy je na dwa rodzaje:

1. Stypendium szkolne - świadczenie okresowe przyznawane uczniowi w roku szkolnym, na okres nie krótszy niż miesiąc i nie dłuższy niż 10 miesięcy.
2. Zasiłek szkolny - ma charakter jednorazowy, przyznaje się go z powodu zdarzenia losowego.

Obydwa świadczenia przeznaczone są na pokrycie kosztów związanych z edukacją ucznia. Mogą się o nie ubiegać mieszkańcy gminy, bez względu na położenie szkoły, do której uczęszczają. Świadczenia tego typu należą do zadań własnych gminy. Stypendia i zasiłki szkolne przysługują do czasu ukończenia kształcenia, nie dłużej jednak niż do ukończenia 24. roku życia. Warunkiem jest uczęszczanie do szkoły. Nie ma znaczenia, czy jest realizowany obowiązek szkolny lub obowiązek nauki - uczeń może uczęszczać do kolejnej szkoły ponadgimnazjalnej i ma prawo ubiegać się o pomoc. Wypłatę świadczenia należy zakończyć - pomimo chodzenia do szkoły - w miesiącu, w którym uczeń ukończy 24. rok życia.

Zasiłki szkolne i stypendia szkolne przysługują:

- uczniom szkół publicznych i niepublicznych o uprawnieniach szkół publicznych dla młodzieży i dla dorosłych,
- słuchaczom publicznych kolegiów nauczycielskich, nauczycielskich kolegiów języków obcych i kolegiów pracowników służb społecznych,
- słuchaczom niepublicznych kolegiów nauczycielskich i kolegiów języków obcych.

Stypendium szkolne przyznawane jest uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej. Zgodnie z art. 90d ust. 1 ustawy o systemie oświaty, stypendium szkolne uwarunkowane jest występowaniem chociaż jednego z poniższych powodów:

- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- ciężka lub długotrwała choroba,

- wielodzietność,
- brak umiejętności wypełniania funkcji opiekuńczo-wychowawczych,
- alkoholizm lub narkomania,
- rodzina niepełna,
- zdarzenie losowe.

Przyczyną niskich dochodów w rodzinie może być również inna niewymieniona wyżej sytuacja, którą również uwzględnia się przy rozpatrywaniu prawa do stypendium.

Prawo do stypendium szkolnego przysługuje, jeżeli miesięczna wysokość dochodu nie przekracza kwoty kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, zgodnie z Ustawą o pomocy społecznej, tj. od 2021 r. 600 zł. Forma stypendium oznacza sposób w jaki udziela wsparcia uczniowi. Są one najczęściej udzielane w dwóch postaciach:

1. Całkowite lub częściowe pokrycie kosztów udziału w zajęciach edukacyjnych, w tym również:

- wyrównawczych,
- wykraczających poza zajęcia realizowane w szkole w ramach planu nauczania,
- realizowanych poza szkołą.

2. Pomoc rzeczowa o charakterze edukacyjnym, w tym w szczególności zakup podręczników.

Przykładowe wydatki kwalifikowane do stypendium szkolnego:

- podręczniki szkolne, lektury szkolne,
- zeszyty,
- pomoce dydaktyczne (np.: słowniki, encyklopedie, atlasy, tablice matematyczne, kalkulatory, przybory geometryczne, itp.),
- artykuły szkolne (np.: piórniki, bloki, flamastry, kredki, pędzle, farby, kleje, papier kolorowy, ołówki, długopisy, pióra, gumki, temperówki, bibuła, brystol, papier kancelaryjny, nożyczki, taśmy klejące, korektory, plastelina, modelina, teczki, segregatory, okładki, itp.),
- tornister (plecak szkolny, torba szkolna),
- obuwiu sportowe na W-F - ogólna wartość nie może przekroczyć kwoty 150.00 zł na semestr (dla uczniów, którzy trenują w klubie sportowym, kwota zakupu obuwia i stroju sportowego nie może przekroczyć dodatkowo 100.00 zł na semestr),
- strój na W-F (dres, bluza sportowa, spodnie sportowe, koszulka sportowa, spodenki gimnastyczne) - ogólna wartość nie może przekroczyć 100.00 zł na semestr,
- strój galowy wymagany przez szkołę (potwierdzone przez szkołę),
- strój roboczy na praktyki zawodu (potwierdzone przez szkołę),
- przybory do nauki zawodu (potwierdzone przez szkołę),
- biurko szkolne, krzesło do biurka, lampka do biurka,
- komputer, oprogramowanie, części do komputera, multimedialne programy edukacyjne),
- drukarka, tusz do drukarki, tonery, papier do drukarki, płyty CD i DVD),
- abonament internetowy (wrzesień – czerwiec),
- pozalekcyjne zajęcia edukacyjne (np.: korepetycje, kursy językowe, zajęcia w szkole muzycznej, zajęcia sportowe, m.in.: basen i inne, itp., w tym sprzęt muzyczny, sprzęt sportowy, rzeczy potrzebne na basenie, itp.),

- wyjazdy w ramach zajęć szkolnych (np.: wycieczki, biwaki, kolonie, obozy, wyjazdy do kina, teatru, „Zielona szkoła”, itp. - potwierdzone przez szkołę),
- koszty uczniów dojeżdżających do szkół ponadgimnazjalnych (np.: bilety miesięczne, koszty zakwaterowania, itp.),
- inne, wynikające z indywidualnych potrzeb ucznia, uzgodnione z dyrektorem i pracownikiem Ośrodka Pomocy Społecznej, szkołą i zainteresowaną osobą,
- abonament internetowy – od września do czerwca,
- bilety za dojazdy do szkoły i koszty zakwaterowania – od września do czerwca.

W sytuacjach wyjątkowych można wypłacić stypendium szkolne w formie świadczenia pieniężnego. Polega na przekazaniu środków pieniężnych (w gotówce lub na rachunek bankowy) bez wcześniejszego dostarczenia przez stronę rachunków lub faktur potwierdzających dokonanie zakupów. Świadczenie pieniężne ma ogromne znaczenie dla rodzin najbiedniejszych, które często nie mają środków własnych na zakup przedmiotów niezbędnych dziecku do procesu edukacyjnego.

Wysokość stypendium szkolnego reguluje Ustawa o systemie oświaty. Miesięczna kwota stypendium szkolnego nie może być niższa niż 80% i wyższa niż 200% kwoty zasiłku rodzinnego na dziecko w wieku od 5 do 18 lat, a więc obecnie 124 zł. Zatem obecnie stypendium szkolne może być przyznane w kwocie od 124 zł do 248 zł.

Wysokość stypendium szkolnego przyznawanego decyzją należy uzależnić od wysokości dochodu rodziny w przeliczeniu na jedną osobę i od skali drugiego kryterium - dysfunkcji rodziny - w zależności od ustaleń regulaminu udzielania pomocy o charakterze socjalnym. Wartość stypendium szkolnego w danym roku szkolnym łącznie nie może przekroczyć dwudziestokrotności zasiłku rodzinnego na dziecko w wieku 5-18 lat. Ustawa wprowadza zakaz przyznawania stypendium szkolnego uczniowi, który utrzymuje inne stypendium o charakterze socjalnym ze środków publicznych. Przewiduje jednak odstępstwo od tej reguły, polegające na możliwości przyznania stypendium szkolnego, jeśli uczeń otrzymuje inne niż szkolne stypendium socjalne, ale również do wysokości nieprzekraczającej kwot dwudziestokrotności lub osiemnastokrotności zasiłku rodzinnego.

Tabela przedstawiająca korelację między wysokością dochodu (oraz możliwymi dysfunkcjami), a wysokością stypendium szkolnego:

Grupa dochodu	Wysokość dochodu	Max. wysokość stypendium (bez dysfunkcji)	Uwagi (przy dysfunkcji)	Max. wysokość stypendium (z dysfunkcją)
1	0.00 zł – 300.00 zł (0% - 50%)	do 223.20 zł	+ 24.80 zł	do 248.00 zł
2	300.01 zł – 480.00 zł (50% - 80%)	do 161.20 zł	+ 24.80 zł	do 186.00 zł
3	480.01 zł – 600.00 zł (80% - 100%)	do 99.20 zł	+ 24.80 zł	do 124.00 zł

Źródło: opracowanie własne.

W roku szkolnym **2019/2020**, 14 rodzin złożyło 30 wniosków o stypendium szkolne. Wydano 24 decyzje przyznające, 4 decyzje odmowne, 2 umorzenia postępowania.

Wśród osób ubiegających się o przyznanie stypendium szkolne w roku szkolnym 2019/2020:

- 21 uczniów uczęszczało do szkoły podstawowej,
- 2 osoby uczęszczały do liceum,
- 4 osoby uczęszczały do szkoły zawodowej,
- 3 osoby uczęszczały do technikum.

W roku szkolnym **2020/2021**, 10 rodzin złożyło 26 wniosków o stypendium szkolne. Wydano 17 decyzji przyznających i 9 decyzji odmownych.

Wśród osób ubiegających się o przyznanie stypendium szkolne w roku szkolnym 2020/2021:

- 16 uczniów uczęszczało do szkoły podstawowej,
- 5 osób uczęszczało do liceum,
- 2 osoby uczęszczały do szkoły zawodowej,
- 2 osoby uczęszczały do technikum,
- 2 osoby uczęszczały do szkoły policealnej.

W roku szkolnym **2021/2022**, 6 rodzin złożyło 15 wniosków o stypendium szkolne. Wydano 10 decyzji przyznających, 2 umorzenia postępowania, 3 wnioski nie zostały rozpatrzone.

Wśród osób ubiegających się o przyznanie stypendium szkolne w roku szkolnym 2021/2022:

- 9 uczniów uczęszczało do szkoły podstawowej,
- 1 osoba uczęszczała do liceum,
- 3 osoby uczęszczały do szkoły zawodowej,
- 2 osoby uczęszczały do technikum.

W roku szkolnym **2022/2023**, 5 rodzin złożyło 10 wniosków o stypendium szkolne. Wydano 10 decyzji przyznających.

Wśród osób ubiegających się o przyznanie stypendium szkolne w roku szkolnym 2022/2023:

- 5 uczniów uczęszczało do szkoły podstawowej,
- 1 osoba uczęszczała do liceum,
- 4 osoby uczęszczały do technikum.

W roku szkolnym 2022/2023 jedno stypendium szkolne zostało przyznane na Ukraińskie dziecko.

Środki pieniężne przeznaczone na wypłatę stypendiów szkolnych w latach 2020-2022 przedstawiają się następująco:

2020 – 20 769.01 zł

2021 – 14 102.36 zł

2022 – 5 357.96 zł

3.5.2. Zasiłek szkolny

Zasiłek szkolny to forma pomocy materialnej o charakterze socjalnym. Takie świadczenie przysługuje uczniom, którzy znajdują się przejściowo w trudnej sytuacji materialnej z powodu zdarzenia losowego, np. których sytuacja materialna uległa pogorszeniu i z powodu śmierci rodzica. Ustawa wprost nie wymienia o jakie konkretnie zdarzenia losowe chodzi. W praktyce może to być klęska żywiołowa, śmierć, wypadek itp.

Do przyznania uczniowi zasiłku szkolnego konieczne jest spełnienie następujących przesłanek:

- wystąpienie zdarzenia o charakterze losowym,
- związek przyczynowy między tym zdarzeniem a trudną sytuacją materialną,
- związek pomiędzy tą przejściowo trudną sytuacją materialną a niezaspokojonymi potrzebami ucznia na pokrycie wydatków związanych z procesem edukacyjnym lub w zakresie pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym.

Zasiłek szkolny może być przyznawany w formie świadczenia pieniężnego na pokrycie wydatków związanych z procesem edukacyjnym lub w formie pomocy rzeczowej o charakterze edukacyjnym. Zasiłek szkolny może być przyznawany raz lub kilka razy w ciągu roku, niezależnie od otrzymywanego stypendium szkolnego. Zasiłek szkolny nie może przekroczyć jednorazowo pięciokrotności kwoty zasiłku rodzinnego, przysługującego na dziecko w wieku 5-18 lat, określanego w art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 28 listopada 2003 roku o świadczeniach rodzinnych.

W latach 2020, 2021, 2022 do Ośrodka nie wpłynął żaden wniosek o przyznanie stypendium szkolnego.

3.6. Dodatki mieszkaniowe

Od czerwca 2021 roku Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerklańcu realizuje zadania nałożone ustawą o dodatkach mieszkaniowych. Dodatek mieszkaniowy jest świadczeniem pieniężnym wypłacanym przez gminę, mającym na celu umożliwienie osobom o niskich dochodach pokrycie części kosztów utrzymania mieszkania. Taka forma pomocy dla osób, które przy wykorzystaniu własnych możliwości finansowych nie są w stanie pokryć obciążających ich kosztów związanych z zajmowaniem lokalu mieszkalnego, została wprowadzona ustawą z dnia 2 lipca 1994 roku o najmie lokali i dodatkach mieszkaniowych.

W 2021 wydano 16 decyzji administracyjnych przyznających dodatek mieszkaniowy, wypłacono łącznie kwotę: 31 047,38 zł.

W 2022 r. wydano 29 decyzji administracyjnych przyznających dodatek mieszkaniowy, wypłacono łącznie kwotę: 54 744,22 zł.

IV. Realizacja zadań w zakresie wspierania rodziny

4.1. Asystent rodziny

„Asysta rodzinna to, pomoc świadczona na rzecz rodziny planowana i realizowana razem z rodziną we współpracy z innymi profesjonalistami takimi jak np. pedagog, pracownik socjalny OPS, kurator, koordynator rodzin zastępczych etc. – stosownie do zidentyfikowanych potrzeb i problemów tej rodziny”. Celem głównym pracy asystenta rodziny jest osiągnięcie przez rodzinę takiego poziomu stabilności życiowej i odpowiedzialności za własne życie, który pozwala jej, o ile to możliwe, na samodzielne funkcjonowanie i wychowywanie dzieci.

Rozpoczynając współpracę z asystentem rodziny - rodzina podpisuje plan pracy. Plan pracy zawiera cele i efekty dostosowane do diagnozy sytuacji rodziny. Asystent w głównej mierze pracuje nad nabyciem przez rodzinę umiejętności w prowadzeniu gospodarstwa domowego oraz podjęciem działań

zmierzających do zapewnienia dzieciom prawidłowego rozwoju we wszystkich przestrzeniach. Asystent pomaga i towarzyszy rodzinie w załatwianiu istotnych spraw urzędowych i lekarskich, motywuje do większej aktywności społecznej. W sytuacji kiedy rodzina tego wymaga motywuje do skorzystania z poradnictwa specjalistycznego – psychologicznego lub prawnego. Asystent rodziny współpracuje z wieloma instytucjami działającymi na rzecz rodziny: kuratorami, wychowawcami ze szkół, przedszkoli i świetlic, pedagogami, dzielnicowymi, PCPR, Domem Dziecka, Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną.

Asystent w czasie wspólnych działań z członkami rodziny pomaga w codziennej organizacji dnia, pokazuje jak sprawnie wykonywać obowiązki domowe, opiekować się i wychowywać dzieci. Doradza jak zarządzać budżetem domowym. Informuje jak działają urzędy, szczególnie placówki wsparcia rodziny i dziecka, a także wyjaśnia jak wypełniać dokumentację oraz realizować sprawy urzędowe. Wspiera w kontaktach z pracownikami szkoły, przedszkola, sądu, poradni, przychodni, policji i innych instytucji. Motywuje do podnoszenia kwalifikacji zawodowych i znalezienia pracy. Najważniejsze jest bezpieczeństwo dzieci. Może być i tak, że czasem zachowania destrukcyjne rodziców zagrażają zdrowiu i życiu dzieci. Rodzic pracuje wtedy nad zmianą, gdy dziecko jest w pieczy zastępczej krótkoterminowej. Nie każda rodzina będzie też chciała i potrafiła skorzystać z tej formy wsparcia. Niemniej jednak asystentura winna być rozumiana jako forma wsparcia a nie przymusu.

W ramach wsparcia specjalistycznego w 2022 roku realizowano usługę asystenta rodziny, którego działania:

- były pomocą dla pracownika socjalnego w realizacji głównych zadań pracy socjalnej,
- były umocowane zapisami Ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz Ustawy z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,

Realizując zadania określone w Ustawie, praca asystenta skoncentrowana była przede wszystkim na poszukiwaniu rozwiązań trudnej sytuacji życiowej rodzin, w których są dzieci.

Współpraca w środowiskach każdorazowo miała charakter indywidualny i odbywała się w miejscu zamieszkania podopiecznych przeważnie raz w tygodniu. Asystent rodziny zatrudniony w OPS w Świerklańcu od 2014 r. podejmował swoje czynności od poniedziałku do piątku w systemie zadaniowym, co pozwalało na pracę w rodzinach w godzinach popołudniowych. Działania asystenta w rodzinach polegały min. na:

- wzmocnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych podopiecznych,
- rozwinięciu w co najmniej dobrym stopniu umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego w rodzinach o minimalnym stopniu rozwoju tych umiejętności,
- wsparciu w utrzymaniu trzeźwości,
- podjęciu i utrzymaniu zatrudnienia,
- pomocy w uregulowaniu spraw sądowych i urzędowych, w tym uregulowaniu opłat za czynsz i media, spłaty powstałych innych zadłużeń,
- poddaniu potrzebujących dzieci specjalistycznym badaniom lekarskim, badaniom psychologicznym i terapeutycznym,
- wsparcie dzieci w realizacji obowiązku szkolnego.

Występujące w rodzinach problemy opiekuńczo-wychowawcze, w szczególności wynikały z braku kompetencji psychologicznych i społecznych, ubóstwa, bezrobocia, bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego, trudnej sytuacji zdrowotnej, problemów mieszkaniowych, alkoholizmu, przemocy w rodzinie. Rodziców objętych stałą pomocą asystent wspierał w wypełnianiu ról społecznych podejmując różnego rodzaju działania w zakresie podniesienia umiejętności opiekuńczo-wychowawczych, prowadzenia gospodarstwa domowego, radzenia sobie z problemami ekonomiczno-socjalnymi, zdrowotnymi, społecznymi.

Liczba rodzin objętych asystenturą rodzin:

- w 2020 – 7 rodzin w tym 17 dzieci (4 rodziny zostały zobowiązane przez sąd).
- w 2021 – 8 rodzin w tym 22 dzieci (5 rodzin zostało zobowiązanych przez sąd)
- w 2022 – 6 rodzin w tym 12 dzieci (3 rodziny zostały zobowiązane przez sąd)

Zgodnie z zapisami ustawy „Za życiem” rolą asystenta rodziny jest koordynacja wsparcia dla kobiet w ciąży i ich rodzin, zwłaszcza w odniesieniu do kobiet zagrożonych urodzeniem dziecka z ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniem lub z nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu. Do asystenta rodziny m.in. należy informowanie w zakresie instrumentów polityki na rzecz rodziny, reprezentowanie przed instytucjami i urzędami, udzielanie wsparcia psychologicznego, pomocy w przewyżnianiu problemów wychowawczych oraz pomocy prawnej, a także wspieranie w realizacji codziennych obowiązków, co oznacza to, że asystent rodziny może załatwiać w imieniu rodziny sprawy w różnych instytucjach.

Asystent pracuje również z rodzinami, którym odebrano dzieci, dążąc, poprzez pracę z rodziną, do sytuacji poprawy warunków materialno-bytowych rodziny oraz poprawy w obszarze właściwego wypełniania ról społecznych, w tym rodzicielskich, by dzieci mogły wrócić do swoich rodzin biologicznych. Dzieci te, a w roku 2022 było ich 10 (w roku 2020 odebrano 1 dziecko, w 2021 roku odebrano 9 dzieci, w roku 2022 odebrano 1 dziecko i 1 dziecko z wcześniej odebranych wróciło do rodziny biologicznej), przebywają w instytucjonalnej i nieinstytucjonalnej pieczy zastępczej, za którą odpłatność ponosi gmina. W pierwszym roku pobytu dzieci opłata wynosi 10% kosztów utrzymania, w drugim roku jest to już 30% kosztów utrzymania, a w kolejnych latach procent ten wynosi już 50.

Kwoty prezentują się następująco:

- 2020 – 12 910.03 zł
- 2021 – 37 532.20 zł
- 2022 – 97 380.84 zł

Ponadto w związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie asystent rodziny dokonywał spisu osób zamieszkujących, oględzin warunków mieszkaniowych w rodzinach, które zdecydowały się przyjąć do swojego domu uchodźców oraz zapoznawał się z potrzebami zgłaszanymi przez uchodźców z Ukrainy. Łącznie odwiedziono ponad 60 rodzin, którym udzielono informacji na temat dostępnych form pomocy. Rodziny, które przyjęły do siebie uchodźców z Ukrainy najczęściej określały, że pobyt w ich rodzinach będzie możliwy do czasu zakończenia konfliktu zbrojnego, jednak liczyły że okres wspólnego zamieszkiwania nie przekroczy 6 miesięcy.

4.2. Wsparcie rodzin w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie

Realizacja Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie ma na celu stworzenie wsparcia i udzielenia pomocy osobom uwikłanym w przemoc oraz rozpowszechniania informacji o instytucjach udzielających w tym zakresie pomocy.

Problem przemocy w rodzinie może dotknąć każdego człowieka. Bez znaczenia jest wiek, rodzaj wykształcenia, wykonywany zawód czy pozycja społeczna. W naszej gminie przemoc w rodzinie występuje w rodzinach o różnym statusie społecznym, często łączy się z problemem nadużywania alkoholu.

W 2011 r. Zarządzeniem Wójta Gminy został powołany Zespół Interdyscyplinarny w jego skład weszli przedstawiciele, pomocy społecznej, oświaty, policji, służby zdrowia, sądu. Zespół w 2022 r. odbył 4 spotkania na których omawiano trudne przypadki z prowadzonych procedur oraz sprawy bieżące. Z 2021 roku pozostało aktywnych 6 procedur „Niebieskich Kart”. W 2022 r. wszczęto 23 procedur Niebieskich Kart. Formularze „Niebieska karta-A” sporządzone zostały przez:- policję – 20;- pracowników socjalnych – 2;- oświatę – 1.

W 2022 r. Zespół Interdyscyplinarny zdecydował o zakończeniu procedury NK w 13 rodzinach w związku z ustaniem przemocy w rodzinie i uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy w rodzinie oraz po zrealizowaniu indywidualnego planu pomocy.

Powyższe stanowiło podstawę powołania Grup Roboczych i zaproszenia ofiar przemocy oraz wezwania sprawców na posiedzenie grupy. Celem grup roboczych było opracowanie planu pomocy rodzinom zagrożonym przemocą. Członkowie grup spotykali się 76 razy, a skład członków był ruchomy i zależny od indywidualnych potrzeb poszczególnych rodzin. W grupach roboczych brali udział dzielnicowi, w których rewirze zamieszkuje dana rodzina, kuratorzy sądowi, pracownicy socjalni, pedagodzy, przedstawiciele placówek oświatowych, do których uczęszczają dzieci zagrożone przemocą, psycholog oraz przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

Członkowie poszczególnych grup opracowywali i realizowali indywidualny plan pomocy rodzinie, diagnozowali i monitorowali sytuację rodziny. Procedurę „Niebieskiej Karty” grupy robocze prowadziły w 26 rodzinach, odbyły 28 spotkań z osobami doświadczającymi przemocy oraz osobami podejrzanymi o stosowanie przemocy. Członkowie grup roboczych podejmowali w środowiskach działania mające na celu ustanie przemocy w rodzinie m.in. poprzez:

- zapraszanie na spotkania grup roboczych osób, co do których istnieje podejrzenie, że doznają przemocy w rodzinie oraz przeprowadzanie rozmów z nimi i wypełnianie formularzy „Niebieska Karta” C, gdzie ustalony był wspólny plan działania grupy roboczej i zaproszonej osoby,
- udzielanie informacji o możliwości uzyskania pomocy w instytucjach pomocowych takich jak; Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Punkt Konsultacyjny, Rewir Dzielnicowych, Placówki Zdrowia, Prokuratura, Sąd Rejonowy, Placówki oświatowe, Specjalistyczny Ośrodek Wsparcia dla Ofiar Przemocy w Rodzinie w Chorzowie i inne,
- wzywanie osób, co do których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie na spotkanie grup roboczych, gdzie były informowane o prawnych skutkach stosowania przemocy, jak również o możliwościach uzyskania pomocy psychologicznej oraz wypełnianie formularza „Niebieska Karta” D,

- kierowanie do Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wniosków o zmotywowanie do podjęcia leczenia osób co do których istnieje podejrzenie że stosują przemoc w rodzinie, a mających problem z nadużywaniem alkoholu,
- informowanie osób podejrzanych o stosowanie przemocy o możliwości udziału w programie korekcyjno-edukacyjnym,
- kierowanie pism do Prokuratury bądź Sądu, informujących o podejrzeniu stosowania przemocy w rodzinie,
- stały monitoring sytuacji rodziny poprzez regularne odwiedziny w rodzinie pracownika socjalnego oraz policjanta.

W celu edukacji społeczności lokalnej rozprawdzano ulotki dotyczące m.in. Procedury „Niebieskie Karty” podstawowe informacje; Nadużywanie alkoholu, a problem przemocy domowej; przemoc w rodzinie – sytuacja osób doznających przemocy w rodzinie; Jak radzić sobie z przemocą?- porady psychologiczne dla osób doznających przemocy; Prawne aspekty przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W okresie rozprzestrzeniania się wirusa SARS-CoV-2 podejmowano działania dla umożliwienia ciągłości realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w szczególności poprzez:

- na bieżąco zapoznawano się z dokumentami rekomendującymi nową organizację pracy zespołów interdyscyplinarnych,
- umieszczono na stronie OPS oraz na lokalnych stronach internetowych nr telefonów w celu zapewnienia zdalnego poradnictwa psychologicznego i prawnego dla osób doznających przemocy w rodzinie oraz informacji o sposobie działania służb w warunkach epidemii, dostępności form pomocy, formach interwencji, funkcjonowania procedury „Niebieskie Karty” oraz informacji o lokalnych i krajowych możliwościach reagowania na przemoc w rodzinie,
- umożliwiono zdalny kontakt pracownikom socjalnym oraz członkom Z.I i grup roboczych z osobami doznającymi przemocy w rodzinie.

Pracownicy socjalni w ramach swoich obowiązków realizowali czynności służbowe, kierowali zawiadomienia, pisma i wnioski zarówno do Sądów, jak i organów ścigania, w zależności od potrzeb monitorowali sytuację w rodzinach w miejscu zamieszkania oraz poprzez kontakty telefoniczne, dzielnicowi powołani do grupy roboczej monitorowali bezpieczeństwo osób doznających przemocy również w miejscu zamieszkania z zachowaniem wszelkich środków ochronnych.

Pracownicy socjalni oraz członkowie Z.I. brali udział w oferowanych szkoleniach i projektach m.in.:

- szkolenie dla członków Zespołu Interdyscyplinarnego pn. „Praktyczne aspekty funkcjonowania ZI ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Grup Roboczych: zasady kontaktu z osobą pokrzywdzoną, dzieckiem i sprawcą” oraz pn. „ Skuteczna praca w zespole z uwzględnieniem specyfiki funkcjonowania ZI i grup roboczych”;
- rozpoczęcie udziału w projekcie „Dziecko w Centrum - tworzenie lokalnych systemów ochrony dzieci przed krzywdzeniem” realizowanym przez Stowarzyszenie Moc Wsparcia w Sosnowcu.

Głównym celem projektu jest ochrona dzieci przed krzywdzeniem ze strony osób dorosłych oraz rówieśników poprzez zwiększenie kompetencji profesjonalistów pracujących z dziećmi, opracowanie standardu lokalnej Polityki Ochrony Dzieci oraz pilotażowe wdrożenie jej w 15 wybranych gminach z terenu województwa śląskiego. Chcemy, żeby Standard stał się dla samorządów uniwersalnym symbolem jakości ochrony dzieci przed krzywdzeniem.

W związku z przystąpieniem Gminy Świerklaniec do udziału w powyższym projekcie, oddelegowany pracownik socjalny uzyskał kompetencje do pełnienia funkcji lokalnego lidera w zakresie wdrażania Standardu.

Liczba wszczętych procedur Niebieskiej Karty w latach 2020-2022

2020	2021	2022
23	23	23

Koszty utrzymania ZI w podanych latach kształtują się następująco:

2020 – 6 233.13 zł

2021 – 10 155.38 zł

2022 – 5 348.80 zł

V. System wsparcia osób niepełnosprawnych

Do najważniejszych problemów ludzi starszych i niepełnosprawnych należy samotność i poczucie nieprzydatności. Prowadzą one do stopniowej marginalizacji i wykluczenia ze społeczności lokalnej. Przesłaniem pomocy niesionej przez ośrodek pomocy było zapobieganie temu zjawisku, zwłaszcza wśród osób samotnych. Umożliwienie prawidłowego funkcjonowania podopiecznych ośrodka w środowisku i klimacie domowym to istota usług opiekuńczych. Większość beneficjentów nie dopuszcza możliwości spędzenia schyłku swojego życia w obcym miejscu. Opiekunki w większości są osobami z wieloletnim doświadczeniem w pracy z osobami niepełnosprawnymi i starszymi. Niejednokrotnie akceptacja ze strony podopiecznych jest tak duża, że traktowane są jak najbliżsi członkowie rodziny, a w przypadku osób samotnych często stają się nieformalnymi członkami rodziny. Istotną sprawą przy realizacji pomocy i opieki na rzecz potrzebującego jest poszanowanie godności osobistej, traktowanie z szacunkiem i poszanowaniem każdego człowieka.

W 2022 roku ośrodek ściśle współpracował z rodzinami, dążąc do maksymalnego ich zaangażowania w organizację opieki dla niepełnosprawnych beneficjentów. Współpraca miała zapewnić maksymalną kompensację malejącej wraz z wiekiem samodzielności zaspokajania potrzeb oraz ograniczanie barier społecznych. Katalog wykonywanych usług dostosowany był do indywidualnych potrzeb każdego podopiecznego, tak aby realizacja usług była zgodna z faktycznymi potrzebami w środowisku chorego oraz z możliwościami ośrodka.

5.1. Usługi opiekuńcze

Zgodnie z art. 50 ustawy o pomocy społecznej:

1. Osobie samotnej, która z powodu wieku, choroby lub innych przyczyn wymaga pomocy innych osób, a jest jej pozbawiona, przysługuje pomoc w formie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych.
2. Usługi opiekuńcze lub specjalistyczne usługi opiekuńcze mogą być przyznane również osobie, która wymaga pomocy innych osób, a rodzina, a także wspólnie niezamieszkujący małżonek, wstępni, zstępni nie mogą takiej pomocy zapewnić.
3. Usługi opiekuńcze obejmują pomoc w zaspokajaniu codziennych potrzeb życiowych, opiekę higieniczną, zaleconą przez lekarza pielęgnację oraz, w miarę możliwości, zapewnienie kontaktów z otoczeniem.
4. Specjalistyczne usługi opiekuńcze są to usługi dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z rodzaju schorzenia lub niepełnosprawności, świadczone przez osoby ze specjalistycznym przygotowaniem zawodowym.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerkłańcu oferuje pomoc w formie usług opiekuńczych oraz specjalistycznych usług opiekuńczych.

W 2020 r. usługi opiekuńcze na terenie gminy Świerklaniec świadczyła Firma Usługowa Izabela Krzemień. Kwota za jedną godzinę świadczonych usług wynosiła 20 złotych, z tej formy pomocy w 2020 r. skorzystało 15 osób. Łączny wydatek to kwota: **17 014,00 zł**

W 2021 r. usługi opiekuńcze na terenie gminy usługi świadczyła firma Lemon Moon, a następnie Spółdzielnia Socjalna "Zakątek Pomocy". Lemon Moon za jedną godzinę usługi podyktował cenę 26,97 zł, zaś "Zakątek Pomocy" 29 zł, z usług opiekuńczych skorzystało 13 osób z terenu gminy. Łączny wydatek to kwota: **25 482,30 zł**

W 2022 r. usługi opiekuńcze na terenie gminy świadczyła firma Polski Czerwony Krzyż. Kwota za jedną godzinę świadczonych usług wynosiła 29 zł, z tej formy pomocy w 2022 r. skorzystało 17 osób. Łączny wydatek to kwota: **28 419,79 zł**

Analizując sytuację w gminie, można zauważyć, że z usług opiekuńczych korzystają głównie osoby starsze, schorowane i niepełnosprawne. Osoby te w zdecydowanej większości mają rodziny, jednak nie są one w stanie zapewnić im takiej opieki, jakiej wymagają. Jeżeli jednak osoba wymagająca usług posiada rodzinę, która się nią opiekuje, wówczas ustalany jest wspólnie zakres usług i ich częstotliwość, tak by dana pomoc była jak najbardziej efektywna. Pracownik socjalny pozostaje też w telefonicznym kontakcie z rodziną i osobą zainteresowaną.

5.2. Pobyt w Domach Pomocy Społecznej

Sprawy związane z kierowaniem do domu pomocy społecznej regulują przepisy rozdziału 2 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.).

Zgodnie z art. 54 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej: „Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować

w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej.”.

Należy pamiętać, iż umieszczenie osoby w domu pomocy społecznej jest ostatecznością i powinno być poprzedzone oceną możliwości udzielenia pomocy osobie potrzebującej w miejscu jej zamieszkania oraz zbadaniem jej sytuacji rodzinnej.

Skierowanie osoby do domu pomocy społecznej wymaga dokonania oceny jej stanu zdrowia oraz wcześniejsze ustalenie zakresu możliwości korzystania przez daną osobę z pomocy środowiskowej.

Osoba nie może być kierowana do domu, gdy do zaspokojenia codziennych potrzeb życiowych wystarcza przyznanie usług opiekuńczych lub specjalistycznych usług opiekuńczych, o których mowa w art. 50 ustawy o pomocy społecznej.

Zasadą jest kierowanie do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania osoby zainteresowanej umieszczeniem w placówce. W przypadku braku miejsc w takim domu osoba wpisywana jest na listę oczekujących. Jeżeli przewidywany okres oczekiwania na miejsce jest dłuższy niż 3 miesiące, osobę kieruje się (na jej wniosek) do innego, zlokalizowanego jak najbliżej miejsca zamieszkania osoby kierowanej do domu tego samego typu.

Decyzję o skierowaniu do domu pomocy społecznej i decyzję ustalającą opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej wydaje organ gminy właściwej dla tej osoby w dniu jej kierowania do domu pomocy społecznej, natomiast decyzję o umieszczeniu w domu pomocy społecznej wydaje organ gminy prowadzącej dom pomocy społecznej lub starosta powiatu prowadzącego dom pomocy społecznej.

Zgodnie z art. 61 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej: „1. Obowiązani do wnoszenia opłaty za pobyt w domu pomocy społecznej są w kolejności:

- 1) mieszkaniec domu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka,
- 2) małżonek, zstępni przed wstępnymi,
- 3) gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej - przy czym osoby i gmina określone w pkt 2 i 3 nie mają obowiązku wnoszenia opłat, jeżeli mieszkaniec domu ponosi pełną odpłatność.”.

Wysokość opłat ponoszonych przez osoby zobowiązane określa ust. 2 przywołanego wyżej przepisu:

„Opłatę za pobyt w domu pomocy społecznej wnoszą:

mieszkaniec domu, nie więcej jednak niż 70 % swojego dochodu, a w przypadku osób małoletnich przedstawiciel ustawowy z dochodów dziecka, nie więcej niż 70 % tego dochodu;

2) małżonek, zstępni przed wstępnymi - zgodnie z umową zawartą w trybie art. 103 ust. 2:

a) w przypadku osoby samotnie gospodarującej, jeżeli dochód jest wyższy niż 300 % kryterium dochodowego osoby samotnie gospodarującej, jednak kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300 % tego kryterium,

b) w przypadku osoby w rodzinie, jeżeli posiadany dochód na osobę jest wyższy niż 300 % kryterium dochodowego na osobę w rodzinie, z tym że kwota dochodu pozostająca po wniesieniu opłaty nie może być niższa niż 300 % kryterium dochodowego na osobę w rodzinie;

3) gmina, z której osoba została skierowana do domu pomocy społecznej - w wysokości różnicy między średnim kosztem utrzymania w domu pomocy społecznej a opłatami wnoszonymi przez osoby, o których mowa w pkt 1 i 2.”

Odpłatność gminy za pobyt w domu pomocy społecznej:

Rok	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń w zł	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2022	9	108	33 5423	9	11
2021	11	120	35 0053	11	13
2020	12	136	34 7302	12	14

5.3. Program osłonowy wsparcia osób niepełnosprawnych i ich rodzin w Gminie Świerklaniec na lata 2018-2025

W dniu 30 sierpnia 2018 r., Rada Gminy Świerklaniec, zatwierdziła Program osłonowy wsparcia osób niepełnosprawnych w Gminie Świerklaniec na lata 2018-2025. Program ma na celu ułatwienie dostępu do udziału w rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych poprzez zapewnienie dowozu do ośrodków wsparcia oraz warsztatów terapii zajęciowej.

Realizacja Programu w 2022 roku przedstawiała się następująco:

- ilość wniosków o wsparcie złożona w 2022 roku: 12 wniosków;
- ilość osób objęta wsparciem w 2022 roku: 12 osób, w tym 5 kobiet, 7 mężczyzn;
- usługa transportowa realizowana była w okresie od stycznia 2022 r. do grudnia 2022 r., *z wyłączeniem okresów zajęć zdalnych i/lub ich braku, ze względu na stan epidemiczny*;
- pomoc dotyczyła mieszkańców wszystkich sołectw gminy Świerklaniec:
  - Świerklaniec: 1 osoba (1 mężczyzna);
  - Nakło Śląskie: 6 osób (2 kobiety, 4 mężczyzn);
  - Orzech: 2 osoby (1 kobieta, 1 mężczyzna);
  - Nowe Chechłó: 3 osoby (2 kobiety, 1 mężczyzna).
- dowóz obejmował swoim zasięgiem 5 Placówek, tj.:
  - Środowiskowy Dom Samopomocy, Tarnowskie Góry, ul. Wyszyńskiego 135 – 2 osoby (2 mężczyzn);
  - Środowiskowy Dom Samopomocy, Tarnowskie Góry, ul. Strzybnicka 9 – 1 osob (1 mężczyzna);
  - Warsztaty Terapii Zajęciowej, Tarnowskie Góry, ul. Śniadeckiego – 6 osób (4 kobiety, 2 mężczyzn);
  - Warsztaty Terapii Zajęciowej, Bytom, ul. Tetmajera 2 – 2 osoby (1 kobieta, 1 mężczyzna);
  - Dom Pomocy Społecznej, Nakło Śląskie, ul. Główna 8 (*docelowo: Warsztaty Terapii Zajęciowej, Kalety, ul. Szkolna 8 – 1 osoba (1 mężczyzna)*).
- koszt realizacji Programu dla gminy w 2022 roku wyniósł: **89 700.00 zł**, a w latach wcześniejszych były to kwoty: 2021 – **69 086.00 zł**, oraz 2020 – **36 057.42 zł**.

VI. Dział Świadczeń Rodzinnych

Dział realizuje głównie zadania w oparciu o ustawy:

1. o świadczeniach rodzinnych,
2. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów,
3. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci,
4. o ustaleniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów,
5. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”,
6. o ochronie danych osobowych,
7. o finansach publicznych,
8. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji,
9. o udostępnianiu informacji gospodarczych i wymianie danych gospodarczych,
10. prawo ochrony środowiska,
11. o dodatku osłonowym,
12. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym tego państwa,
13. o szczególnych rozwiązaniach związanych z o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw.

6.1. Zakres obowiązków podstawowych

1. Udzielanie informacji dotyczących uprawnień do świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, dodatku osłonowego, świadczenia "Za życiem" oraz zasad wydawania zaświadczeń dla programu "Czyste powietrze".
2. Punkt informacyjny - udzielanie informacji dotyczących pracy ośrodka, kierowanie do poszczególnych pracowników innych działów.
3. Przyjmowanie, ewidencjonowanie i rozpatrywanie wniosków dotyczących świadczeń rodzinnych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, dodatku osłonowego, świadczeń "Za życiem" oraz wniosków dot. programu "Czyste powietrze".
4. Prowadzenie postępowań w zakresie spraw dotyczących: świadczeń rodzinnych, świadczenia wychowawczego (koordynacja UW), świadczeń z funduszu alimentacyjnego, dodatku osłonowego, świadczeń "Za życiem", refundacji podatku VAT oraz wniosków dot. programu "Czyste powietrze".
5. Gromadzenie i przetwarzanie danych osobowych wnioskodawców oraz członków ich rodzin w zakresie określonym w ustawie o świadczeniach rodzinnych, ustawie o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, ustawie o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawie o dodatku osłonowym, ustawie o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin "Za życiem", ustawy o refundacji podatku VAT oraz ustawy o ochronie środowiska.
6. Sporządzanie decyzji administracyjnych, postanowień, elektronicznych w sprawach z zakresu świadczeń rodzinnych, świadczenia wychowawczego, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, dodatku osłonowego, świadczenia "Za życiem" oraz sporządzanie informacji o przyznaniu świadczenia wychowawczego i dodatku osłonowego, refundacji podatku VAT.

7. Sporządzanie i rozliczanie list wypłat świadczeniobiorców.
8. Prowadzenie postępowań w sprawie nienależnie pobranych świadczeń rodzinnych, świadczeń wychowawczych, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, dodatku osłonowego oraz prowadzenie postępowania egzekucyjnego wobec świadczeniobiorców, w stosunku do których orzeczono nienależnie pobrane świadczenia, naliczanie i przypisywanie odsetek.
9. Rozliczanie wpłat dłużników alimentacyjnych, ustalanie sald i stanów zadłużenia oraz naliczanie i przypisywanie odsetek.
10. Prowadzenie postępowań wobec dłużników alimentacyjnych.
11. Przekazywanie informacji gospodarczych dotyczących dłużników alimentacyjnych do biur informacji gospodarczej.
12. Sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z realizacji zadań.
13. Analiza w zakresie płynności i terminowości realizacji świadczeń, planowanie zapotrzebowania na środki do realizacji w celu właściwej organizacji pracy i wywiązania się z terminów ustawowych wynikających z obowiązujących przepisów.
14. Analiza wykonania budżetu dotyczących zadań Działu Świadczeń Rodzinnych.
15. Przygotowywanie akt sprawy do organów odwoławczych (SKO, sąd).
16. Sporządzanie zaświadczeń o dochodach na żądanie strony dot. programu "Czyste powietrze".
17. Sporządzanie zaświadczeń na żądanie osoby ubiegającej się o ich wydanie.
18. Sporządzanie zaświadczeń dla Polskiej Organizacji Turystycznej (do bonów turystycznych).
19. Sporządzanie korespondencji dotyczącej prowadzonych postępowań administracyjnych.
20. Współdziałanie w zakresie realizowanych w dziale świadczeń z Zakładem Ubezpieczeń Społecznych, urzędem wojewódzkim, urzędami skarbowymi, sądami, komornikami, z zakładami karnymi, ośrodkami pomocy społecznej, powiatowymi centrami pomocy rodzinie, powiatowymi urzędami pracy, zakładami pracy, szkołami, policją, prokuraturą i innymi instytucjami.
21. Współdziałanie z innymi działami Ośrodka w celu realizacji zadań wymagających uzgodnień.
22. Współpraca w zakresie przepisów o koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego z wojewodami oraz urzędami wojewódzkimi.
23. Realizacja ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych Realizacja ustawa o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.
24. Obsługa programu komputerowego „Familia” i "FundAI" oraz współpraca z dostawcą systemów informatycznych, (aplikacja Familia-Świadczenia Rodzinne – program obsługujący świadczenia rodzinne, świadczenie wychowawcze, dodatek osłonowy, aplikacja Fundal – program obsługujący świadczenia z funduszu alimentacyjnego) w zakresie wdrażania i udoskonalania ww programów.
25. Obsługa aplikacji statystycznych (CAS), poczty email, Samorządowej elektronicznej Platformy Informacyjnej (SEPI), aplikacji do obsługi komunikacji systemów Familia, Fundal z Platformą Empatia (EMP) oraz innych oprogramowań i aplikacji niezbędnych do realizacji zadań wynikających z obowiązków, jak portal PUE-ZUS, ePUAP

W Dziale Świadczeń Rodzinnych obecnie jest zatrudnionych 4 pracowników, łącznie z kierownikiem działu.

Podstawowe obowiązki należące do działu ŚR wymieniono na wstępie, jednak na uwagę zasługuje przedstawienie zawłości, pracochłonności w przyznawaniu świadczeń, czy też w ustaleniu odmowy prawa do danego świadczenia.

W przypadku większości realizowanych świadczeń jest długa droga od przyjęcia wniosku do przyznania świadczenia. Rozpatrzenie każdego wniosku wymaga indywidualnego podejścia i jest pracochłonne. I tak: aby ustalić prawo do świadczeń w których badane są dochody, prócz wprowadzenia danych z wniosku do odpowiedniego oprogramowania należy wysłać zapytania do systemów dziedzinowych np.: PESEL, e-PODATKI, PUE ZUS, CBB (Centralna Baza Beneficjentów), NFZ, KRUS. Wyliczenie dochodu zgodnie z przepisami prawa wymaga jego udokumentowania, w szczególności dochody utracone i uzyskane. Każdy przypadek wymaga indywidualnego podejścia, ze względu na zmianę sytuacji dochodowej i rodzinnej, np. zmiana pracodawcy, uzyskanie alimentów i wiele innych.

W przypadku zasiłków rodzinnych i świadczeń z funduszu alimentacyjnego dochody nie są obliczane tylko w celu ustalenia prawa do świadczenia, ale również po przyznaniu świadczenia (świadczenia przyznawane są okresowo, maksymalnie na rok), każdorazowo po zmianie sytuacji dochodowej i rodzinnej (np. utrata zatrudnienia, lub podjęcie pracy, uzyskanie innych świadczeń renowo-emerytalnych, zasiłku dla bezrobotnych, itp., rozwód, ślub dziecka będącego w składzie rodziny i inne.) wymagane jest przeliczenie dochodów i sprawdzenie, czy dana rodzina dalej kwalifikuje się do danego świadczenia.

Zmiana miejsca zamieszkania przez świadczeniobiorcę w kraju, czy podejmowanie zatrudnienia przez członka rodziny poza granicami kraju związana jest z przekazywaniem dokumentów do gmin zgodnie z nowym zamieszkaniem, bądź do Śląskiego Urzędu Wojewódzkiego w przypadku np. pracy za granicą.

Na przełomie 5 ostatnich lat liczba świadczeń pielęgnacyjnych wzrosła ponad 100%. Założeniem ustawodawcy było, przyznawanie świadczeń rodzicom, którzy nie mogą podjąć zatrudnienia w związku z opieką nad dzieckiem niepełnosprawnym. Liczne wyroki Sądów Naczelnych i wyrok Trybunału Konstytucyjnego w sprawie świadczeń pielęgnacyjnych spowodowały, że powiększyło się grono osób ubiegających się o to świadczenie. Pomimo, że wyrok TK zapadł w październiku 2014 r., przepisy ustawy nie zostały dostosowane, w konsekwencji czego wiele spraw kończy się odwołaniami od decyzji i przekazywaniem akt sprawy do Samorządowego Kolegium Odwoławczego.

W dziale powadzone były działania wobec dłużników alimentacyjnych. Polegające głównie na:

- informowaniu o przyznanych świadczeniach z funduszu alimentacyjnego,
- wezwaniu na wywiad alimentacyjny i do złożenia oświadczenia majątkowego,
- przeprowadzaniu wywiadu alimentacyjnego, w celu ustalenia sytuacji rodzinnej, dochodowej i zawodowej dłużnika alimentacyjnego, a także jego stanu zdrowia oraz przyczyn niełożenia na utrzymanie osoby uprawnionej, odbieranie od niego oświadczenia majątkowego oraz informowanie dłużnika o przekazaniu do biura informacji gospodarczej informacji gospodarczej o zobowiązaniu lub zobowiązaniach dłużnika alimentacyjnego w razie powstania zaległości za okres dłuższy niż 6 miesięcy,

- przekazywaniu organowi prowadzącemu postępowanie egzekucyjne informacji mających wpływ na skuteczność prowadzonej egzekucji, w szczególności zawartych w wywiadzie,
- w przypadku gdy dłużnik alimentacyjny nie może wywiązać się ze swoich zobowiązań z powodu braku zatrudnienia, organ właściwy dłużnika: zobowiązuje dłużnika alimentacyjnego do zarejestrowania się jako bezrobotny albo jako poszukujący pracy, a w przypadku braku możliwości zarejestrowania się jako bezrobotny wraz ze wskazaniem nie dłuższego niż 30-dniowy terminu na wykonanie tego zobowiązania; informowanie właściwego powiatowego urzędu pracy o potrzebie aktywizacji zawodowej dłużnika alimentacyjnego,
- w przypadku gdy dłużnik alimentacyjny uniemożliwia przeprowadzenie wywiadu alimentacyjnego lub odmówił: złożenia oświadczenia majątkowego, zarejestrowania się w powiatowym urzędzie pracy jako bezrobotny albo poszukujący pracy w terminie wyznaczonym przez organ właściwy dłużnika, bez uzasadnionej przyczyny, w rozumieniu przepisów o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy, przyjęcia propozycji odpowiedniego zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej, wykonywania prac społecznie użytecznych, prac interwencyjnych, robót publicznych, prac na zasadach robót publicznych albo udziału w szkoleniu, stażu lub przygotowaniu zawodowym dorosłych – organ właściwy dłużnika wszczyna postępowanie dotyczące uznania dłużnika alimentacyjnego za uchylającego się od zobowiązań alimentacyjnych.

Ponadto Dział Świadczeń Rodzinnych pełni funkcję Punktu Informacyjnego Ośrodka Pomocy Społecznej w ramach którego pracownicy udzielają wyczerpujących informacji, kierują osoby do odpowiednich działów.

6.2. Analiza wypłaconych świadczeń

6.2.1. Wnioski o ustalenie prawa do świadczeń rodzinnych realizowane na podstawie ustawy o świadczeniach rodzinnych

Zasiłki rodzinne z dodatkami

L.p.	Rok kalendarzowy	Liczba złożonych wniosków	Kwota wypłaconych świadczeń w zł	Liczba wypłaconych świadczeń
1	2020	216	925.274	7.928
2	2021	183	712.311	6.482
3	2022	161	578.223	5.085

Wysokość zasiłku rodzinnego uzależniona jest od wieku dziecka i wynosi od 95 do 135 zł/msc. Do zasiłku przysługują również dodatki. Świadczenia przyznawane są na okres zasiłkowy, który trwa od listopada do października następnego roku. Do otrzymania zasiłku rodzinnego obowiązuje kryterium dochodowe 674,00 zł netto na członka rodziny lub 764,00 w przypadku dziecka niepełnosprawnego w składzie rodziny. Tendencja spadkowa wypłacanych zasiłków głównie spowodowana jest przez niskie kryterium dochodowe. Na dzień dzisiejszy rodzina trzyosobowa już przy dwóch wynagrodzeniach najniższej krajowej nie kwalifikuje się dochodowo o zasiłku rodzinnego. Do zasiłku najczęściej kwalifikują się osoby, które nie uzyskują dochodów lub ich nie wykazują.

Zasiłki pielęgnacyjne

L.p.	Rok kalendarzowy	Liczba złożonych wniosków	Kwota wypłaconych świadczeń w zł	Liczba wypłaconych świadczeń
1	2020	110	1.009.758	4.679
2	2021	113	1.034.739	4801
3	2022	109	1.097.459	5.085

Z liczby złożonych wniosków nie wynika, że jest tendencja wzrostowa wypłacanych zasiłków pielęgnacyjnych. Świadczenie to jest przyznawane na czas ważności orzeczenia, tak więc liczba wypłacanych świadczeń rośnie o złożone wnioski, natomiast niektóre przyznane świadczenia wygasają z powodu utraty ważności orzeczenia o niepełnosprawności.

Ustawa o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19 innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych spowodowała, że koniecznym było przedłużanie decyzji wszystkich świadczeń uzależnionych od orzeczenia od niepełnosprawności dla tych, którym ważność orzeczenia się zakończyła, a zainteresowany nie wystąpił o nowe orzeczenie. Od czasu obowiązywania ww ustawy wydano dodatkowo prawie 300 decyzji.

Świadczenia pielęgnacyjne

L.p.	Rok kalendarzowy	Liczba złożonych wniosków	Kwota wypłaconych świadczeń w zł	Liczba wypłaconych świadczeń
1	2020	5	634.680	357
2	2021	28	1.059.116	556
3	2022	22	1.350.307	649

Świadczenie pielęgnacyjne cieszy się coraz większą popularnością. Tak, jak w przypadku zasiłku pielęgnacyjnego świadczenie to jest przyznawane na czas ważności orzeczenia o niepełnosprawności osoby, nad którą sprawowana jest opieka i liczba złożonych wniosków nie odzwierciedla liczby obsługiwanych świadczeń w ciągu roku.

Kwota świadczenia pielęgnacyjnego co roku ulega waloryzacji.

Wysokość świadczenia:

w 2020 r. - 1.830,00 zł

w 2021 r. - 1.971,00 zł

w 2022 r. - 2.119,00 zł

Specjalny zasiłek opiekuńczy

L.p.	Rok kalendarzowy	Liczba złożonych wniosków	Kwota wypłaconych świadczeń w zł	Liczba wypłaconych świadczeń
1	2020	3	0	0
2	2021	1	4.340	7
3	2022	0	0	0

Wysokość świadczenia wynosi 620,00 zł/m-c. Osoby sprawujące opiekę nad osobami niepełnosprawnymi próbują uzyskać prawo do świadczenia pielęgnacyjnego, które jest w zdecydowanie wyższej kwocie i nie zależy od dochodu.

Jednorazowa zapomoga z tyt. urodzenia się dziecka, tzw. becikowe

L.p.	Rok kalendarzowy	Liczba złożonych wniosków	Kwota wypłaconych świadczeń w zł	Liczba wypłaconych świadczeń
1	2020	64	57.000	57
2	2021	61	58.000	58
3	2022	42	36.000	36

W przypadku tego świadczenia również zauważalna jest tendencja spadkowa. Do otrzymania tego świadczenia niezbędnym jest spełnienie kryterium dochodowego w kwocie 1.922,00 zł/os. w rodzinie. Świadczenie to jest wypłacane jednorazowo w kwocie 1.000,00 zł. Tendencja spadkowa może wynikać z malejącej liczby urodzin dzieci w gminie, jak również ze zwiększenia się liczby rodzin zamożnych.

Świadczenie rodzicielskie

L.p.	Rok kalendarzowy	Liczba złożonych wniosków	Kwota wypłaconych świadczeń w zł	Liczba wypłaconych świadczeń
1	2020	12	197.550	211
2	2021	17	159.307	181
3	2022	12	121.295	135

Świadczenie rodzicielskie jest świadczeniem uzyskiwanym bez względu na dochód w rodzinie w kwocie 1.000,00 zł/m-c, maksymalnie przez 12 m-cy. Spadek popularności tego świadczenia może również wynikać z malejącej liczby narodzin dzieci.

6.2.2. Wnioski o jednorazowe świadczenie z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub podczas porodu, realizowane na podstawie ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”

Jednorazowe świadczenie

L.p.	Rok kalendarzowy	Liczba złożonych wniosków	Kwota wypłaconych świadczeń w zł	Liczba wypłaconych świadczeń
1	2020	2	0	0
2	2021	2	8.000	2
3	2022	1	4.000	1

Powyższe świadczenie nie jest uzależnione od dochodu, jest świadczeniem jednorazowym, wypłacanym w kwocie 4.000,00 zł.

6.2.3. Wnioski wydanie zaświadczeń o dochodach do programu "czyste powietrze" realizowane na podstawie ustawy prawo ochrony środowiska

Wnioski „Czyste powietrze”

L.p.	Rok kalendarzowy	Liczba złożonych wniosków	Liczba wydanych zaświadczeń
1	2020	2	2
2	2021	30	30
3	2022	32	32

Ośrodek wydaje zaświadczenia o dochodach za konkretny rok bazowy w związku z udziałem mieszkańców naszej gminy w programie „Czyste powietrze”. Po wpłynięciu wniosku z żądaniem wydania zaświadczenia, gdzie wnioskodawca podaje skład członków gospodarstwa domowego, następuje pozyskanie danych z systemów dziedzicznych i analiza dochodów w sposób podobny, ale niejednakowy, do ustalania sytuacji dochodowej w przypadku świadczeń rodzinnych.

6.2.4. Wnioski o ustalenie prawa do świadczenia wychowawczego realizowane na podstawie ustawy o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, tzw. 500+

Świadczenie „500+”

L.p.	Rok kalendarzowy	Liczba złożonych wniosków	Kwota wypłaconych świadczeń w zł	Liczba wypłaconych świadczeń
1	2020	214	14.061.957	28.228
2	2021	1770	14.235.307	28.736
3	2022	3	5.966.635	11.957

Świadczenie wychowawcze było przyznawane na okresy, które trwał od 1 roku do 1,5 roku. Powyższe zadanie realizowane było do końca czerwca 2022 r., jednak do dnia dzisiejszego tutaj ośrodek prowadzi korespondencję z Urzędem Wojewódzkim i klientami (wezwania do uzupełnienia wniosku, zawiadomienia o wszczęciu postępowania, przesyłanie decyzji) w ramach koordynacji zabezpieczenia społecznego, dokonuje wypłat świadczeń wychowawczych przyznanych przez Wojewodę, uchyla decyzje dotyczące ubiegłych okresów świadczeniowych na zlecenie Wojewody, egzekwuje nienależnie pobrane świadczenia. Do chwili obecnej Ośrodek wydaje zaświadczenia na prośby klientów w sprawie świadczeń wychowawczych.

6.2.5. Wnioski o ustalenie prawa do świadczenia "Dobry start" realizowane na podstawie rozporządzenia Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu "Dobry start"

Wnioski „Dobry start 300+”

L.p.	Rok kalendarzowy	Liczba złożonych wniosków	Kwota wypłaconych świadczeń w zł	Liczba wypłaconych świadczeń
------	------------------	---------------------------	----------------------------------	------------------------------

1	2020	1194	484.800	1.616
2	2021	-	-	-
3	2022	-	-	-

Powyższe zadanie realizowane było przez ośrodek do końca 2020 r. Świadczenie to było jednorazowe w kwocie 300,00 zł, bez względu na dochód. Od roku 2021 świadczenia "Dobry start" wypłaca Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

6.2.6. Wnioski o ustalenie prawa do dodatku osłonowego realizowane na podstawie ustawy o dodatku osłonowym

Dodatek osłonowy

L.p.	Rok kalendarzowy	Liczba złożonych wniosków	Kwota wypłaconych świadczeń w zł	Liczba wypłaconych świadczeń
1	2020	-	-	-
2	2021	-	-	-
3	2022	922	541.312	922

Dodatek osłonowy, realizowany był tylko w roku 2022 r. Świadczenie to było jednorazowe, uzależnione od kryterium dochodowego. Gro osób, które skorzystało z tego dodatku, to emeryci. Dodatek był wypłacany w kwocie od 400,00 zł. Do 1.437,50 zł w zależności od liczby osób w gospodarstwie domowym i od źródła ogrzewania.

6.2.7. Wnioski o ustalenie prawa do świadczeń z funduszu alimentacyjnego realizowane na podstawie ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów

Fundusz alimentacyjny

L.p.	Rok kalendarzowy	Liczba złożonych wniosków	Kwota wypłaconych świadczeń w zł	Liczba wypłaconych świadczeń
1	2020	48	226.812	500
2	2021	27	207.460	443
3	2022	32	190.720	399

Liczba świadczeń z funduszu zmalała w porównaniu z rokiem 2020. Wśród osób, które zaprzestały pobierania świadczenia są osoby pełnoletnie, które nie kontynuują nauki i tym samym nie spełniają kryteriów do pobierania świadczenia. Drugą główną przyczyną zmniejszenia liczby osób pobierających świadczenia jest kryterium dochodowe. Osoba, która nie otrzymuje od drugiego z rodziców alimentów, pracująca na pełen etat i samotnie wychowuje, np. jedno dziecko, nie kwalifikuje się do świadczenia, ponieważ przekracza kryterium dochodowe 900,00 zł/osobę (już przy najniższej krajowej).

Kwoty wypłaconych świadczeń z funduszu alimentacyjnego odzyskanych od dłużnika:

w 2020 r.	-	34.409,69 zł
w 2021 r.	-	63.169,46 zł
w 2022 r.	-	60.189,21 zł

VII. POMOC DLA OBYWATELI UKRAINY

7.1. Jednorazowe świadczenie 300 zł

Obywatelom Ukrainy, którzy po 24 lutego 2022 r. przybyli do Rzeczypospolitej Polskiej w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa przysługuje pomoc w postaci jednorazowego świadczenia pieniężnego w wysokości 300 zł na osobę, przeznaczonego na utrzymanie, w szczególności na pokrycie wydatków na żywność, odzież, obuwie, środki higieny osobistej oraz opłaty mieszkaniowe.

Wniosek składa osoba uprawniona, jej przedstawiciel ustawowy, opiekun tymczasowy albo osoba sprawująca faktyczną pieczę nad dzieckiem.

Do złożenia wniosku o świadczenie w wysokości 300 zł na osobę wymagane jest:

- posiadanie numeru PESEL
- okazanie paszportu (lub innego dokumentu potwierdzającego legalny wjazd na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w okresie od 24 lutego 2022 r.)
- posiadanie konta bankowego.

W 2022 r. do Ośrodka wpłynęło 150 wniosków o wspomniane świadczenie. Wszystkie wnioski zostały rozpatrzone pozytywnie. Świadczenie przyznano 299 osobom. Łącznie wypłacono 89 700.00 zł.

7.2. Zakwaterowanie i wyżywienie

Od 16 marca 2022 r. osoby zapewniające zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy, którzy przybyli na terytorium RP bezpośrednio z terytorium Ukrainy w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa, mogą otrzymać świadczenie w wysokości 40 zł za każdy dzień pomocy. Świadczenie przysługuje za okres faktycznego zapewnienia zakwaterowania i wyżywienia, nie dłużej niż za okres 120 dni.

Każdemu podmiotowi, w szczególności osobie fizycznej prowadzącej gospodarstwo domowe, który zapewni, na własny koszt, zakwaterowanie i wyżywienie obywatelom Ukrainy:

- przybyłym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z działaniami wojennymi prowadzonymi na terytorium tego państwa,
- posiadającym Kartę Polaka, którzy wraz z najbliższą rodziną z powodu tych działań przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej

może być przyznane świadczenie pieniężne w kwocie 40 zł za osobę dziennie.

W 2022 r. w Ośrodku złożono 125 wniosków o wypłatę świadczenia. Łącznie dokonano wypłat na kwotę 543 440.00 zł.

7.3. Posiłek

Obywatele Ukrainy, którzy wraz z najbliższą rodziną z powodu działań wojennych są w Polsce od 24 lutego 2022 r. mogą ubiegać się o świadczenia z pomocy społecznej. Jedną z nich jest posiłek dla dzieci w szkole/przedszkolu.

Zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa, którzy wraz z najbliższą rodziną z powodu działań wojennych przybyli na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej od dnia 24 lutego 2022r., osoby, o których mowa

w ustawie mogą ubiegać się o pomoc w formie pieniężnej i niepieniężnej, na zasadach i w trybie ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Ważnym warunkiem ubiegania się o pomoc z obszaru pomocy społecznej jest fakt zamieszkiwania na terenie gminy Świerklaniec. Pomoc w formie obiadu w szkole/przedszkolu była przyznawana na okres 2 miesięcy bez decyzji administracyjnej na podstawie złożonego wniosku.

Łączna kwota świadczeń w 2022 roku wyniosła: 12 096.70 zł. Na wskazany cel zostały złożone 63 wnioski, łącznie skorzystało 85 dzieci.

Zasiłek okresowy (UKR): 2 462.93 zł.

Stypendium szkolne (UKR): 186.00 zł.

7.4. Pomoc dla uchodźców z Ukrainy przebywających na terenie Gminy.

Gmina Świerklaniec otrzymała z Banku Żywności dwa transporty z darami zawierające mix spożywczy, środki czystości, słodczy, żywność i artykuły dla dzieci, napoje o łącznej wadze 3 139,14 kg. Pozyskane artykuły zostały przekazane potrzebującym.

7.5. Dodatkowe działania

Działania podejmowane przez pracowników socjalnych w związku z konfliktem zbrojnym na terenie Ukrainy - rok 2022:

- przygotowywanie miejsc noclegowych dla uchodźców z Ukrainy (kajakownia);
- przygotowywanie posiłków dla uchodźców z Ukrainy (kajakownia);
- bycie w „gotowości” 24 h / dobę w miesiącach marzec – maj;
- każdorazowe przyjmowanie nowych uchodźców z Ukrainy i zakwaterowanie ich w kajakowni;
- prowadzenie rejestru osób chętnych przyjąć uchodźców z Ukrainy pod swój dach (regularny kontakt telefoniczny i osobisty, pomoc w pozyskaniu niezbędnych sprzętów, w tym łóżek, materaców, pościeli, chemii, żywności, itp.), umieszczanie nowych uchodźców w domach spośród posiadanej bazy lokalowej oraz realokacje;
- zgłaszanie lokali do wojewódzkiej bazy miejsc noclegowych dla obywateli Ukrainy i bieżące jej aktualizowanie;
- organizowanie zbiórek sprzętów, mebli, odzieży, obuwia, środków higieny, pościeli, koców, żywności dla uchodźców z Ukrainy;
- praca i współpraca z wolontariuszami;
- codzienny kontakt z mieszkańcami kajakowni, zaopatrywanie ich w niezbędne rzeczy, codzienna pomoc w załatwianiu wszelkich spraw związanych z funkcjonowaniem uchodźców na terenie Polski;
- rejestrowanie każdej osoby przybyłej w związku z konfliktem zbrojnym na Ukrainie na teren naszej gminy;
- robienie i dowożenie paczek dla uchodźców na terenie gminy;
- pomoc w znalezieniu zatrudnienia uchodźcom, kontakt z potencjalnymi pracodawcami, współpraca z Urzędem Pracy;

- wydawanie i pomoc w uzupełnianiu wniosków o jednorazowe świadczenie pieniężne w wysokości 300 zł, wprowadzanie wniosków do systemu, wydawanie decyzji i robienie listy wypłat tego świadczenia;
- pomoc w zapisywaniu dzieci do przedszkoli i szkół, a także przeprowadzanie wywiadów środowiskowych w celu uzyskania darmowych posiłków w przedszkolach i szkołach i wydawanie decyzji;
- zapewnienie usługi tłumacza języka ukraińskiego wraz z jego dowozem do kajakowni;
- współpraca z PCPR-em i szpitalem – transport pozostałych darów (odzieży, żywności, środków chemicznych, pieluch, przeznaczonych dla małych dzieci) prywatnymi samochodami pracowników socjalnych do tych instytucji;
- utworzenie harmonogramu dyżurów 24-godzinnych wśród pracowników OPS, przez 7 dni w tygodniu, w celu zapewnienia kompleksowej obsługi uchodźców m. in.: z kajakowni;

VIII. Obsługa organizacyjna Ośrodka

Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerkłańcu w 2022 roku realizował zadania zapisane w Regulaminie Organizacyjnym mające na celu zapewnienie prawidłowego funkcjonowania Ośrodka, a w szczególności:

- dbano o racjonalne gospodarowanie posiadanym budżetem w związku z realizacją zadań Ośrodka,
- dokonywano zakup niezbędnego asortymentu biurowego, publikacji, druków zgodnie z posiadanymi możliwościami finansowymi w oparciu o ustawę prawo zamówień publicznych,
- organizowano pracę kancelarii, przygotowywano codzienną pocztę do dekretacji, czuwano nad terminarzem spotkań oficjalnych i indywidualnych ze stronami, wysyłano korespondencję,
- realizowano zadania punktu pierwszego kontaktu z zachowaniem zasad reżimu sanitarnego tj. dziennika podawczego w ramach którego prowadzono ewidencję dokumentów wpływających do Ośrodka, prowadzono dystrybucję dokumentacji zgodnie z obowiązującym obiegiem, rejestrowano podania składane przez klientów Ośrodka w systemie informatycznym POMOST,
- prowadzono punkt informacyjny, w którym udzielano stronom informacji o możliwości załatwienia spraw w poszczególnych komórkach, wydawano korespondencję awizowaną, decyzje na zasiłki oraz świadczenia, stypendia i zasiłki szkolne,
- zabezpieczano sprawne działanie systemów informatycznych, administrowano serwerami oraz bazami danych, archiwizowano bazy danych, przygotowywano i wysyłano sprawozdania i zbiory centralne, instalowano aktualizacje i poprawki w programach używanych w OPS, instalowano oprogramowania użytkowe w nowo zakupionych komputerach, instalowano drukarki, sprawdzano sprzęt przeznaczony do likwidacji.
- aktualizowano stronę www.swierklaniec.naszops.pl, zamieszczano wiadomości dotyczące działalności Ośrodka oraz informacje dotyczące zmian w przepisach. dostosowywano zgodność strony internetowej z wymaganiami ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych.

- prowadzono ewidencję ilościowo- wartościową środków trwałych oraz pozostałych środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych przy użyciu systemu informatycznego,
- dokumentowano wszelkie zmiany w stanie i przemieszczaniu się środków trwałych na podstawie pism. Prowadzono księgi inwentarzowe,
- obsługiwano portale ePUAP oraz PUE ZUS, Empatia.

Ponadto w związku z wymogiem zapewnienia szeroko rozumianej dostępności w aspekcie architektonicznym, cyfrowym oraz komunikacyjno - informacyjnym dokonano analizy dostępności architektonicznej budynku OPS.

8.1. Informatyzacja

W 2022 r. aktualizowano oprogramowanie mające na celu sprawne działanie systemów informatycznych, administrowanych serwerami oraz bazami danych, archiwizowano bazy danych, przygotowywano i wysyłało sprawozdania i zbiory centralne, instalowano aktualizacje i poprawki w programach używanych w OPS. Zamawiano licencje na 2023 rok na programy komputerowe na których pracują pracownicy Ośrodka. Sprawdzano i przygotowywano sprzęt przeznaczony do likwidacji.

8.2. Zamówienia publiczne

Zgodnie z ustawą Prawo Zamówień Publicznych, Ośrodek Pomocy Społecznej w 2022 roku przeprowadzał postępowania o wartości poniżej 130 000 złotych netto, były one realizowane zgodnie z Regulaminem udzielania zamówień, do kwoty 130 000 złotych obowiązującym w Ośrodku Pomocy Społecznej w Świerklańcu.

8.3. Inspektor Ochrony Danych (IOD)

Inspektor Ochrony Danych (IOD) – do zadań inspektora ochrony danych należało:

1. Informowanie administratora, podmiotu przetwarzającego oraz pracowników, którzy przetwarzają dane osobowe, o obowiązkach spoczywających na nich na mocy Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (zwanego dalej RODO) oraz innych przepisów Unii lub państw członkowskich o ochronie danych i doradzanie im w tej sprawie;
2. Monitorowanie przestrzegania RODO, innych przepisów Unii lub państw członkowskich o ochronie danych oraz polityk administratora lub podmiotu przetwarzającego w dziedzinie ochrony danych osobowych, w tym podział obowiązków, działania zwiększające świadomość, szkolenia personelu uczestniczącego w operacjach przetwarzania oraz powiązane z tym audyty;
3. Udzielanie na żądanie zaleceń co do oceny skutków dla ochrony danych oraz monitorowanie jej wykonania;
4. Współpraca z organem nadzorczym w zakresie danych osobowych;
5. Pełnienie funkcji punktu kontaktowego dla organu nadzorczego w kwestiach związanych z przetwarzaniem, w tym z uprzednimi konsultacjami, o których mowa w art. 36 RODO, oraz

w stosownych przypadkach prowadzenie konsultacji we wszelkich innych sprawach z zakresu ochrony danych.

6. zachowanie w tajemnicy lub poufności co do wykonywania swoich zadań – zgodnie z prawem Unii lub prawem państwa członkowskiego.

8.4. Współpraca z organizacjami, innymi instytucjami i podmiotami

Pracownicy Ośrodka Pomocy Społecznej w Świerklańcu w toku codziennych działań podejmują współpracę z następującymi organizacjami pozarządowymi, instytucjami i podmiotami, w szczególności:

- 1) Ośrodkami Pomocy Społecznej i Powiatowymi Centrami Pomocy Rodzinie z terenu Polski – przekazywanie wywiadów środowiskowych sporządzonych lub przeprowadzanych u osób zobowiązanych do alimentacji i dokumentacji osób kierowanych do domów pomocy oraz wymiana informacji na temat osób ubiegających się o pomoc, współdziałanie w zakresie ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej, kierowania osób do Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności, itp.
- 2) Powiatowym Urzędem Pracy (PUP) – w celu rozwijania aktywnej polityki rynku pracy, przeciwdziałania i zapobiegania bezrobociu, w kierunku odzyskania zdolności funkcjonowania w środowisku, u osób długotrwale bezrobotnych, zagrożonych wykluczeniem społecznym. Ponadto systematycznie prowadzona jest współpraca polegająca na wymianie opinii, informacji, doświadczeń między pracownikami Ośrodka a pracownikami Urzędu celem wypracowania wspólnych działań na rzecz aktywizowania osób bezrobotnych, współpraca w zakresie realizacji prac społecznie – użytecznych i innych programów rynku pracy.
- 3) Komendą Powiatową Policji/Komisariatem Policji – w sytuacjach kryzysowych, zwłaszcza w przypadkach interwencji dot. stosowania przemocy w rodzinie, osób chorych psychicznie, bezdomnych, demoralizacji nieletnich oraz w zakresie zabezpieczenia osób chorych i starszych przed skutkami zimy, w pracy z klientami tzw. „trudnymi” współpraca z policjantami dzielnicowymi, a także korzystamy z asysty w sytuacjach zagrożenia w czasie wykonywania czynności służbowych oraz współdziałanie przy procedurze Niebieska Karta – przeciwdziałanie przemocy, praca w grupach roboczych w ramach działania Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.
- 4) Sądem Rejonowym – współpraca z kuratorami zawodowymi i społecznymi, wydawanie opinii, itp.
- 5) Prokuraturą Rejonową – składanie wniosków o wszczęcie postępowania w przypadku zgłoszenia przemocy w rodzinie, podejrzenia o wykorzystywanie seksualne, zaniebdywanie lub innych spraw naszych klientów wymagających rozpoznania wychodzącego poza zakres kompetencji pracownika socjalnego.
- 6) Zakładami Opieki Zdrowotnej – w sprawie o wydawanie zaświadczeń o stanie zdrowia klientów, wydawanie decyzji o ubezpieczeniu zdrowotnym, wypełniania dokumentów dla osób ubiegających się o skierowanie do domów pomocy społecznej lub zakładów opiekuńczo-leczniczych, itp.
- 7) Urzędem Skarbowym - współpraca w zakresie egzekucji nienależnie pobranych zasiłków z pomocy społecznej, świadczeń rodzinnych i z funduszu alimentacyjnego, wymiana informacji.

- 8) Placówkami oświatowymi – współpraca z pedagogami, a także dyrektorami szkół w sprawie podejmowania wspólnych działań w rodzinach dysfunkcyjnych, wymiana informacji o trudnej sytuacji domowej uczniów i potrzebie dożywiania w szkole w czasie trwania roku szkolnego.
- 9) Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – kierowanie osób uzależnionych od alkoholu na przymusowe leczenie odwykowe.
- 10) Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną – w zakresie pomocy pedagogicznej i psychologicznej dzieciom z problemami w nauce i zachowaniu.
- 11) Organizacjami pozarządowymi, stowarzyszeniami;
- 12) „Mediami” - na podstawie przekazanych materiałów, w lokalnej prasie ukazywały się komunikaty, informacje oraz artykuły dotyczące pomocy społecznej. Informacje o charakterze urzędowym zamieszczane były także w biuletynie informacji publicznej oraz na stronie internetowej Ośrodka.
- 13) Urzędem Gminy, w tym m.in. z Referatem Gospodarki Komunalnej, m, in.: w ramach realizacji prac społecznie użytecznych.
- 14) Bankiem Żywności w Częstochowie – współpraca w ramach Podprogramu PO PŻ dla klientów Ośrodka.
- 15) Komornikami Sądów Rejonowych i Sądów Okręgowych z terenu całego kraju – współpraca w zakresie ustalania uprawnień do świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego, wymiana informacji.

PODSUMOWANIE

Wszystkie powyższe działania są kontynuowane, a pracownicy Ośrodka, w tym pracownicy socjalni mimo pandemii podejmowali bezpośrednią pracę w środowisku.

Rodziny i osoby korzystające z pomocy OPS w Świerkłańcu wymagają nie tylko profesjonalizmu i dużego zaangażowania ze strony pracowników Ośrodka, ale także znacznych nakładów finansowych na realizację przewidzianych ustawami świadczeń. Działania realizowane przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerkłańcu odnoszą się m.in. do celów wyznaczonych w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych gminy Świerklaniec na lata 2018 - 2025. Opisany w sprawozdaniu katalog zadań realizowanych w 2022 roku nadal będzie realizowana, ale również na bieżąco modyfikowany.

Bilans potrzeb w zakresie pomocy społecznej na rok 2023

Podstawą do określenia potrzeb w zakresie pomocy społecznej jest prowadzony na bieżąco przez Ośrodek monitoring problemów społecznych występujących w mieście, osób korzystających z pomocy na podstawie zgromadzonych danych, analiz i wskaźników, ale także diagnoza zasobów Ośrodka Pomocy Społecznej.

W celu rozwijania funkcjonującego systemu pomocy społecznej oraz w oparciu o zdiagnozowane problemy klientów pomocy społecznej Ośrodek Pomocy Społecznej w Świerkłańcu uważa za potrzebne w szczególności:

- 1) Konieczność zabezpieczenia środków na zadania realizowane przez tut. Ośrodek oraz funkcjonowanie Ośrodka.
- 2) Kontynuacja realizacji działań związanych z przeciwdziałaniem przemocy w rodzinie w ramach realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na terenie gminy Świerklaniec na lata 2021 – 2030, w szczególności poprzez:
  - pracę Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
  - wspieranie rodzin przeżywających trudności opiekuńczo – wychowawcze przez asystenta rodziny oraz poprzez pogłębioną pracę socjalną z rodzinami, w których występują problemy opiekuńczo – wychowawcze.
- 3) Prowadzenie działań mających na celu ograniczenie zjawiska niedożywienia dzieci i młodzieży z rodzin o niskich dochodach lub znajdujących się w trudnej sytuacji oraz osób dorosłych w szczególności osób samotnych, w podeszłym wieku, chorych lub niepełnosprawnych w ramach realizacji wieloletniego rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu” na lata 2019-2023.
- 4) Zintensyfikowanie działań wspierających osoby starsze i niepełnosprawne poprzez objęcie ich wsparciem w formie usług opiekuńczych i specjalistycznych usług opiekuńczych oraz poszerzenie oferty środowiskowego systemu wsparcia.

- 5) Inicjowanie oraz wsparcie osób nieaktywnych zawodowo poprzez organizację usług aktywizacyjnych oraz tworzenie warunków do realizacji prac społecznie użytecznych we współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy.
- 6) Rozwijanie pracy socjalnej z poszczególnymi grupami osób wymagającymi wsparcia oraz podejmowanie nowych działań mających na celu przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i marginalizacji.
- 7) Rozwijanie współpracy z sektorem pozarządowym oraz innymi podmiotami i partnerami społecznymi, m.in. Powiatowym Urzędem Pracy.
- 8) Szkolenie pracowników i podnoszenie kwalifikacji zatrudnionej kadry.
- 9) Realizacja projektów w ramach środków unijnych oraz projektów socjalnych.
- 10) Pozyskiwanie środków zewnętrznych na realizację różnorodnych działań mających na celu wsparcie osób i rodzin oraz rozwój nowych form wsparcia.
- 11) Kontynuacja pracy środowiskowej na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym poprzez współpracę z rodzicami, wyjazdy wakacyjne, itp.
- 12) Realizacja założonych działań w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2018 – 2025.